Doğan Kardeş

Eylûl 1962 ★ 125 Kuruş

HAYVAN DOSTLARI

Maide Gürz

Ferhan Şengil

Ferhat Şengil

Aylın Sağtör

Ferit Birol

Özlem Akbulut

Çeki Nter

Hülya Kanıgür

Pınar Arıdıcı

Nurhan Kip

Aytül Özyıldız

Orhan Çekin

Feray Göçer

Erhan Çekin

Orhan Uymazlar

Yüksel Adıgüzel

Senem Adıgüzel

Kapak resmimiz: Erzurum kızlar ekipi (Foto T. A .P.)

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 522 - Eylül 1962

Kuruluşu: 23 Nisan 1945
Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✱ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü ciparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı nesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına» uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Tatil Yarışmalarımızı Unutmayın

Tatil yarışmalarımızın hikâyelerini, şiirlerini, resimlerini, karikatürlerini bu ay sonuna kadar göndermeyi sakın unutmayınız.

Uzun tatil aylarında yaşadığınız, gördüğünüz, duyduğunuz olaylar üzerine yazacağınız hikâyeleri, şiirleri, yapacağınız resimleri, karikatürleri dört gözle bekliyoruz.

Doğan Kardeşin bütün sanat sever okuyucuları bu yarışmalara katılmalıdır.

Mükâfat kazanan eserleri yabancı memleketlerdeki çocuk dergilerinde de yayınlamak yollarını araştıracağız. Bakalım hangi kardeşler «beynelmilel» olacaklar?

★

DOĞAN KARDEŞ SATRANÇ TURNUVASINA DOĞRU!

Geçen sayımızda satranç meraklısı kardeşlerimiz arasında bir (Doğan Kardeş Satranç Turnuvası) düzenlemeyi öne sürmüştük. Bu teklifimiz ilgi uyandırdı. Bakın, şu kardeşler Doğan Kardeş Satranç Turnuvasına katılmak istediklerini bildirdiler. Kendilerini bu cesur hareketleri için tebrik ederiz. İşte satranççı kardeşlerimiz:

Aydan Efendigil, Ömer Kutlu, Cem Deniz, İpek Cingi, Saadet Saydut, Remzi Saydut, Muzaffer Kendik, Sirak Sarkis Sirakyan, Ömer Tiryakioğlu, Doğan Kemancı, Tamer Soydan, Şeref Şenel'er, Eşref Şenel'er.

Okuyucularımız arasında satranç turnuvasına katılmak isteyecek başka kardeşler varsa, adlarını, adreslerini ve kaç yaşında olduklarını lütfen acele bildirsinler.

Turnuvamız aralık ayında başlıyacaktır.

Haydi bakalım Satranççılar, kendinizi gösterin!

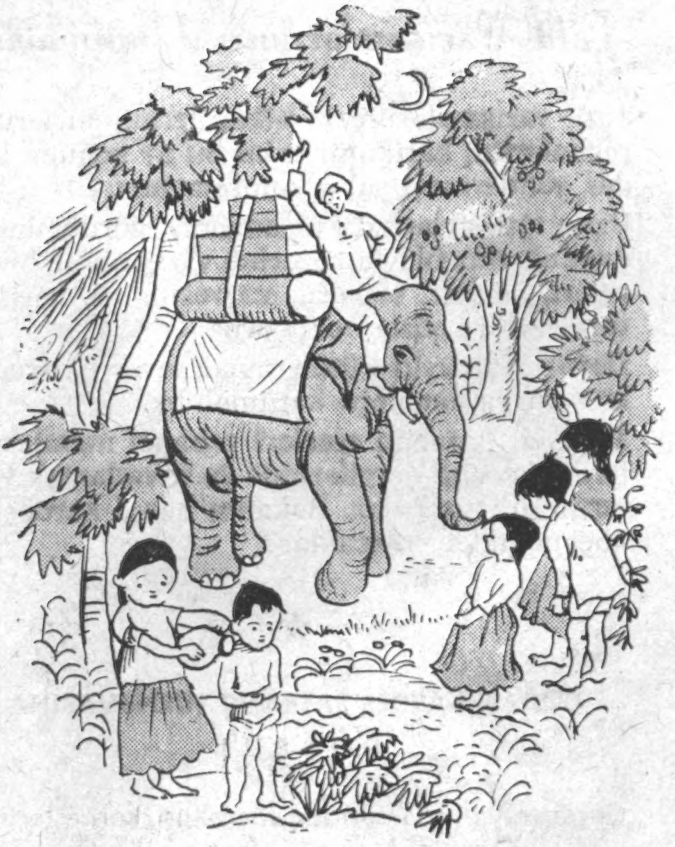

Çocuklar ve hayvanlar

FİL kardeş ortaya çıkıp etrafını çevreliyen hayvanları hortumuyla selâmladıktan sonra söze şöyle başladı: «Kardeşlerim beni toplantı başkanlığına seçtiğiniz için hepinize teşekkür ederim. Mutlaka iriliğimden dolayı beni böyle şerefli bir işle görevlendirdiniz.»

Diğer hayvanların bir kısmı gülümsedi, birkaçı da, «Hayır hayır, seni hayvanların en akıllısı olduğun için seçtik.» diye bağırdılar. Fil dört bir yanını hortumuyla selâmladıktan sonra sözlerine şöyle devam etti:

«Ben hür bir hayvan olarak doğdum. Hepinizin bildiği gibi vahşi filleri evcilleştirmek hayli zor bir iştir. Ormanda etrafı kazıklarla çevrili daracık bir yere hapsediliriz. Kolay kolay insanlara boyun eğmeyiz. Bunun için aç susuz işkence içinde hayli zaman geçer. Ben de böyle bir tuzağa düşürüldüm. Her türlü sıkıntıya göğüs germeyi göze almıştım O eski günleri tekrar hatırlamayı bile istemiyorum

Fakat bir ara sahibimin isteklerine boyun eğmeğe karar verdim. Çünkü onu sevmeğe başlamıştım. Biz filler açık yürekli hayvanlarız. Bizde kin beslemek diye bir şey yoktur. Dediğim gibi sahibime içten bağlanmıştım. Hele onun en büyük oğlunu canımdan da çok severim O daha doğar doğmaz sahibim dışarı çıkarıp bana göstermişti. Daha sonra minik bebek hortumuma tutunarak ayakta durmayı öğrendi. Yürümeğe başlamadan onu başımın üstünde taşırdım Artık kocaman bir çocuk oldu. Kendisiyle çok iyi anlaşıyoruz. Şimdi kendi yaşantı ve izlenimlerime dayanarak hepinizi çocuklar için hiçbir hizmetten kaçınmamağa, elinizden geldiği kadar onlara yararlı olmağa çalışmaya davet ediyorum.

Kendim ve bütün akrabalarım adına bütün gücümle çocuklara hizmet edeceğime and içiyorum.»

Sonra yanında duran deveye dönerek, «Dostum,» dedi, «Sıra sende, haydi and iç.»

Deve etrafına şöyle bir baktıktan sonra, kalın dudaklarını aralıyarak kısık bir sesle, «Sahibinin oğlu gerçekten senin sevgine lâyık bir kimse olabilir. Buna dayanıp bütün çocuklara ait genel hükümlere varmak pek yerinde bir şey olmasa gerek. Çünkü benim izlenimlerim seninkilerin tam tersi. Daha dün onların elinden zor kurtuldum. Etrafımı aldılar, kimisi kuyruğumu çekti, kimisi sopayla ayaklarıma vurdu, kimisi de hörgücümle, boynuml: alay etti. Onlar için sıkıntıya katlanamam doğrusu.»

Fil hemen atılarak, «Deve kardeş» dedi «Bana kalırsa öfkenden böyle konuşuyorsun. Gerçekten bu şekilde düşündüğünü hiç sanmıyorum. Çocuklar sana yalnız şaka yapmak istemişler. Bu arada da seni kızdırmışlar galiba. Fakat onların daima iyi niyetli ve samimî olduklarını da unutma.»

Deve birkaç kere başını sallayıp ayaklarını yere vurduktan sonra, «Şunu belirtmek isterim» dedi: «Genel olarak çocukları pek sevmem. Fakat bu hepsinden nefret ederim anlamına gelmez. Öyle çocuklar tanırım ki, kendileri için seve seve

canımı bile vermekten çekinmem. Meselâ sürücümün kızı için gerekirse ölürüm de. Bizim bütün kuvvetimiz dilimizdedir. Şimdi ben de bütün develer adına çocuklara elimden gelen yardımı esirgemiyeceğime söz vermek istiyorum.»

Bu defa fil, mandaya döndü. Manda kardeş de kendi özelliklerini şöylece sıralamağa koyuldu: «Pirinç tarlalarının olduğu yerlerde bizsiz hiç bir iş görülmez. Biz olmasak insanlar aç kalır. Dayanıklılığımız ve kuvvetimiz Asya milletlerinin başlıca desteğidir Güç hayat şartları bizi de sertleştirdi. Fakat bu arada bizim de sevdiğimiz şeyler var. Bunların başında kuşlar ve çocuklar gelir. Fil kardeş, bütün kalbimle andınıza bağlı kalacağıma söz veriyorum.»

Bu defa başkan Fil, diğer hayvanlardan ayrı, tek başına duran ren geyiğine döndü: «Siz buranın yabancısısınız. Biz nasıl ormanları, çölleri, pirinç tarlalarını biliyorsak siz de karları, buzları tanıyorsunuz. Soğuk ülkelerde de çocuklar yaşıyor. Üstelik hayvanların yardımına onların ihtiyacı her yerdekinden daha da fazla. Şimdi siz de onlar için hiç bir şeyden kaçınmıyacağınıza söz verir misiniz?»

Bunun üzerine ren geyiği şöyle konuşmağa başladı:

«Bana böyle bir şey teklif etmek bile yersiz. Ormanlık ülkelerde yaşıyanlar fillerden, çöllerdekiler develerden, pirinç yetiştiren Asyalılar mandalardan faydalanabilirler. Fakat kuzey kutbu civarında oturan eskimolar ren geyikleri olmadan bir gün bile yaşıyamazlar. Biz onlara yiyecek, içecek ve giyecek veririz. Barınaklarını, çadırlarını derimizden yaparlar. Kızaklarla yüklerini ve kendilerini istedikleri yerlere biz taşırız. Buna karşılık biz de onlarsız olamayız. Onlar da bizi kurtlardan korurlar ve yazlık meralara bizimle gelirler. Bizim için yararlı olan şey onlar için de yararlı ve iyidir. Çocuklara yardım etmek kendimize yardım etmek demektir. Bunu da bütün gücümle seve seve yapacağıma bir defa daha hepinizin önünde and içerim.»

Sıra toplantıdaki en son hayvana, minik eşeğe gelmişti.

Hayvan titrek bir sesle kendisini tanıtmağa koyuldu: «İçinizde en ufağı, en az değerlisi ve en çok alay edileni benim. Dünyanın neresinde olursa olsun bizlere raslamak mümkündür.

Her yerde insanlara yararlı olmağa çalışırız. Sık sık azarlandığımız gibi sopa yediğimiz de olur, fakat insanlar bizi çok severler. En çok da çocuklar sever. Bu arada size kendimden bahsetmeden geçemiyeceğim... Çocuklar sırtıma bindiklerinde çabuk yürüyeyim diye minik topuklarını kaburgalarıma böğürlerime indirip canımı acıtırlar. Ama az sonra özür dileyip sırtımı okşamaya başlayınca da hemen olanları unutuveririm. Çok sevdiğim çocuklar için elimden geleni esirgemiyeceğime hepinizin önünde and içerim.»

Fil minik eşeğe takdirle baktıktan sonra «Kardeşlerim» dedi, «hepimiz kısaca kendimizi tanıttık. Bu arada çocuklara elimizden geldiği kadar yararlı olmağa da and içtik. Toplantıda konuşulanlardan şu sonuca vardım! İçimizde en zayıfımız, gücü en az olanımız insanlara en fazla yararlı olanıdır. Çünkü o bu işi içinden gelerek ve seve seve yapıyor.»

İnkaların Uygarlığı

YIL 1471. Eski İnka İmparatorluğunun İspanyollar tarafından ele geçirilmesinden hayli önceydi. Ülkenin belli başlı şehirlerinden birinde Manco adlı ufak bir çocuk yaşıyordu.

Manco, kerpiç evlerinin önünde kaplumbağa kabuğundan yapılmış alçak bir iskemleye kurulmuş, etrafını seyrediyordu. Bir şeyi sabırsızlıkla beklediği halinden belliydi. Bir bakışta onun kız mı oğlan mı olduğunu kestirmek gerçekten güçtü. Çünkü esvapları son derece göz alıcı ve süslüydü. Kırmızı renkli parlak bir kumaştan etekleri yerlere değen bol bir elbise giymiş, omuzlarına mavi örme bir atkı örtmüş, başının etrafına da üstüne beyaz tüyler takılmış deri bir şerit takmıştı. Ayaklarında ise hafif sandallar vardı.

Boynundaki iri boncukların ortasında kocaman gümüş bir yuvarlak göze çarpıyordu. Omuzlarına dökülen saçları alnında kısa perçemler meydana getiriyordu. İri kemik küpeler saçlarını kulaklarının arkasında tutuyordu.

KIZILDERİLİLERİN GELENEKLERİ

Manco arkadaşlariyle birlikte katılacağı merasim gününü iple çekiyordu. Kızılderililerin gelenekleri gereğince, her yıl belirli bir tarihte on dört yaşına basan çocuklar şerefine her köyde özel bir şenlik yapılırdı. Bu bir bakıma çocukların yetişkinler arasına katılmalarını kutlama töreniydi. Erişkinlik merasimi denilen bu şenlikten sonra çocuklara, yetişkinlere tanınan haklar tanınır, onlar da omuzlarına köy erkeklerinin sorumluluklarını yüklenirlerdi.

Manco oturduğu yerde kurduğu tatlı hayallere öylesine dalmıştı ki oyun arkadaşlarının kendisine seslendiklerinin farkına bile varmadı.

Her gün köy meydanının ortasında zamanı gösteren direğin gölgesini dikkatle incelerdi. Gölge, işaretlenmiş özel bir yere düşünce Kıral Topa Inca, kış geldiğini ilân edecekti.

Manco bir ara elini boynundaki boncuklara götürdü. İp üzerinde kışa girmek için kaç defa güneş batması gerekiyorsa o

kadar boncuk kalmıştı. Her gece güneş batınca diziden bir boncuk çıkarıp bir tarafa koyardı.

Manco'nun en çok sevdiği şeyler arasında tabiatı seyretmek gelirdi. Ay, gökte ince bir çizgi halinde belirdikten on beşinde kocaman yuvarlak bir tekerleği andırıncaya kadar her gece muntazam olarak onu gözler, sonra da boynundaki gerdanlığa parlak renkli bir boncuk takardı. Kızılderililer ay ve günlerini bu şekilde hesaplarlardı. Boynundaki boncukların hayli azaldığını gören Manco yağmur ayı şenliğine pek az bir süre kaldığını biliyordu. Ondan sonra da Erişkinlik töreni ayı gelecekti. Bu arada dört gözle beklediği o gün, giyeceği tören elbisesi de dikilip hazırlanmış olacaktı.

İşte o zaman tam-tamlar çalınacak, civar dağlardan herkes yola çıkacaktı. Dağlardan kasabalara inen o düzgün ve geniş yolların benzeri Avrupa'da yüzlerce yıl sonra yapılmıştır. Yol boyunca yolcuların dinlenecekleri taş sandalyeler vardı. Bunlar And dağlarının en güzel manzaralarını ayaklar altına seren yerlere konulmuşlardı.

Dağlarda oturanlar yüzlerce metre derinliğindeki uçurumlar üzerindeki asma köprüleri ve dağlar arasından oyulmuş muazzam tünelleri geçip gösterilerin yapılacağı meydanda toplanacaklardı... Tören günü meydanın da manzarası hayli değişecekti. Her taraf altından kuş ve hayvan heykelleriyle donanacak, kabile reisi Büyük Güneş, üstü ay ve güneşlerle süslü tahtıravanıyla meydandaki yerini alacak, çeşitli çalgılar çalınacak, türlü türlü danslar yapılacaktı. Ayrıca Manco'nun da katılması gereken gösteriler vardı.

Ne zamandır büyük bir titizlikle oyduğu uzun direkle bu yarışa girecekti. Bunlar da bittikten sonra Reis Büyük Güneş, tapınağa yapılacak yolculuğun başlangıcını ilân edecekti.

Manco, zaman direğinin gölgesine tekrar baktı. Ve şöyle düşünmeğe başladı: «Güneş, evine daha hızlı gitse, ay da daha az uyusa tapınak yolculuğu zamanı bir an önce gelse ne olur sanki.»

Manco, etrafına bakınırken babasının kurusun diye güneşe bıraktığı şehrin kil maketi gözüne ilişti. Her tarafını karış karış biliyordu. Minik şekle bakınca görüp gezdiği ve candan sevdiği güzel yerler gözlerinin önünde tekrar canlanıyordu.

Kocaman taş kule, suları, sıcak kaynaklarından

HANGİSİ DOĞRU?

1. **Fahrenheit ısı ölçerine göre, su kaç derecede kaynar?**
   100° — 180° — 212°.
2. **Yıldırım Bayezidin Bizansı kuşatmak için yaptırdığı 'Güzelcehisar' adlı kale, genel olarak, bugün hangi adla tanınır?**
   Rumelihisarı — Anadoluhisarı.
3. **Charles L. Dodgson adlı İngiliz matematikçisi, Lewis Carroll takma adıyla yazdığı bir kitapla dünya çapında bir ün kazanmıştır. Hemen hemen bütün çocukların okumuş olduğu bu çocuk romanının adı nedir?**
   Kül Kedisi — Alis Harikalar Diyarında — Pamuk Prenses.
4. **Zebercet adlı kıymetli taş hangi renktir?**
   Kırmızı — Mavi — Yeşil.
5. **Hangi bilgin iki defa Nobel armağanı kazanmıştır?**
   Madame Curie — Einstein — Marconi.

(Cevabı Sh. 36 da)

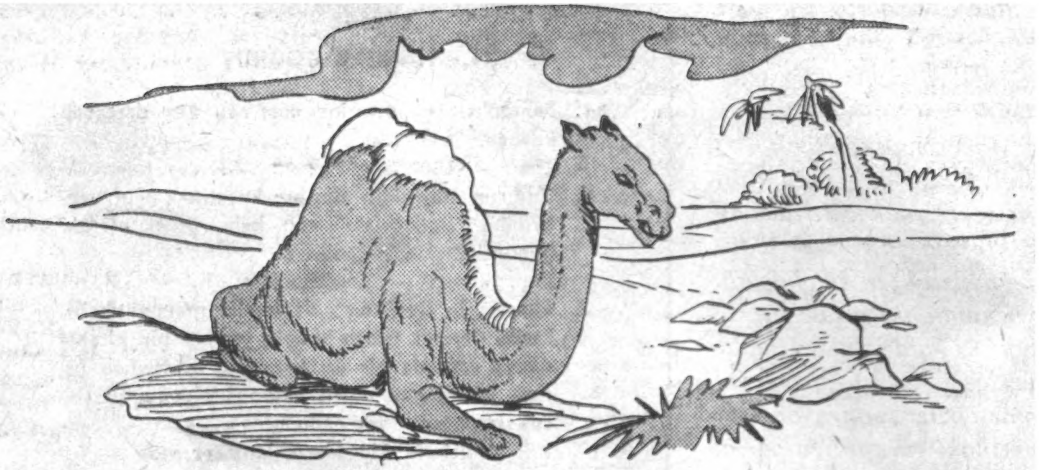

Devenin Hörgücü

EVVEL zaman içinde, yeryüzündeki hayvanların boynuzları olmadığı gibi develerin de sırtlarında hörgüçleri yoktu. Fillerin hortumlarının iki yanından kocaman dişleri sallanmaz, ineklerin, keçilerin geyiklerin başlarında boynuzlar görülmezdi. O devirlerde develerin de sırtları dümdüzdü.

Acaba devenin sırtındaki o kocaman kambur nasıl belirdi? Bir Çin efsanesine göre bu şöyle olmuştur:

kanallarla gelen büyük taş hamamlar, saraylar, evler, kışlalar ve taştan yapılmış daha bir sürü bina.

O şehrin hemşehrisi olmak Manco'ya sonsuz bir mutluluk veriyordu. En büyük isteği de babası gibi bir devlet adamı olmaktı. Elinde bu iş için yetişme imkânları da vardı.

Asiller sınıfından olduğundan dil, din ve sanat eğitimi görmüştü. Ayrıca devlet idaresi, mühendislik ve ekonomi eğitimi yapmak için seçilenler arasındaydı.

Manco, memleketini idare edenler arasına karışabilmek için can atıyor, omuzlarına o ağır sorumluluğu yükleneceği günü iple çekiyordu.

Ülkesini kuvvetlendirmek, güzelleştirmek ve ilerletmek için bütün gücüyle çalışacaktı.

★

İnka uygarlığının başlangıç tarihi konusunda tarihçiler arasında fikir ayrılığı vardır.

17 nci yüzyıldaki İspanyol gezginlerinin anlattıklarına ve yazdıklarına göre, burada son derece kudretli, zengin ve ileri bir uygarlık kurulmuştu.

ELE GEÇEN ESERLER

Bugün arkeologlar yaptıkları kazılardan aletler, el işleri, tapınak ve bina kalıntıları çıkarmaktadırlar. Kil tabletler üzerindeki kayıtlar İnka uygarlığının sağlam bir devlet idaresi ve eğitim sistemine dayanan hayli gelişmiş bir uygarlık olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu uygarlık bundan en az bin yıl önce And dağları vâdisinde kurulmuş, toprakları fetihlerle Büyük Okyanus kıyılarından Amazon nehrine kadar genişlemiştir. El işlerinde son derece ileriydiler. Sanatkârlıklarını ele geçen bakır, gümüş, altın ve kilden yapılmış kap-kacaklarda görmek mümkündür.

Bunlardan başka kayık, ok, yay, kerpiç ev yapı-

Hayvanlar içinde en tembeli deveydi. İş yapmaktan köşe bucak kaçar, kendi payına düşen görevlerden kurtulmak için her türlü çareye baş vururdu Hayvanlar arasında ödev dağıtımı yapılırken deve ya hiç oralara bile uğramaz, ya da fil, manda ve bunlara benzer iri hayvanların arkasına gizlenirdi. Bu yüzden de, yere çömelmekten, görülmesin diye o upuzun boynunu eğmekten her tarafına sancılar girerdi.

Bir sabah ormanlar kıralı bütün hayvanları etrafına toplamış her birine o gün yapmaları gereken işleri dağıtıyordu. Kıral gür sesiyle şöyle diyordu:

«Zürafa, sen git kuyudan su çek. Boynun uzun olduğu için bu işi kimse senden iyi başaramaz. Maymun, sen fındık toplayıp getireceksin. Eğer dün yaptığın gibi hepsini yolda yiyip eli boş dönersen sonunu sen düşün! Fil, hortumunla ağaçlardaki kuru dalları kırıp buraya taşıyacaksın. Yakacak temini işini sana veriyorum. Deve sen... Peki bu deve de nerede? Kendisini az önce gördüğüme eminim. Hattâ yüzü de her zamanki gibi asıktı.»

Fakat deve çoktan sık ormanın en kuytu yerindeki köşeciğin yolunu tutmuştu bile. Sabah sabah çalışmaya hiç niyeti yoktu. Uyumak, yemek yemek, uyumak... İşte onun en çok sevdiği şey bunlardı.

Deve ağır ağır giderken bir yandan da kendi kendine şöyle söyleniyordu: «Tam akşam yemeği vakti bütün işler bittikten, yemek hazırlandıktan sonra ortaya çıkarım. Bu sabah çok halsizim. Kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Rahatsız etmeseler de akşama kadar şöyle gönlümce bir dinlenebilsem.»

Kimseye rastlamamak için, en tenha yollardan birini tutmuştu. Yol da denemezdi ona ya. Ağaçlar, çalılıklar arasında kendine yol açarak yürüyordu.

Az sonra iki büklüm bir ihtiyarla karşılaşınca şaşırıp kaldı. İhtiyar, sırtındaki kocaman kambur yüzünden çöktüğü yerde bir külçe gibi duruyordu.

Adam deveyi görünce rahat bir nefes aldı: «Çok şükür, çok şükür. Bu sıcakta yol yürümekten bunaldım. Seni bana Tanrı gönderdi, iyilik sever dostum. Haydi beni sırtına al da şu ormandan çıkarıver.»

Adamın bu sözlerine devenin çok canı sıkıldı. Hemen ters ters «Ben kendimi zor taşıyorum. Bir de seni mi sırtıma alacağım. Kaldı ki, yollarımız da ayrı. Ben şu tarafa gidiyorum. Şimdi bir de senin için yolumu mu değiştireyim.

(Devamı Sh. 23 de)

mında da ustalıkları eşsizdi. Mühendislikteki üstün bilgi ve görgülerini yaptıkları yollarda, surlarda asma köprü, kemerler hamam ve dağları boydan boya geçen tünellerde gözler önüne sermişlerdir.

İnkalar güneşe, aya ve yıldızlara taptıklarından gözleme dayanan astronomi bilgileri de hayli fazlaydı. Şehirlerde meydanlara zamanı gösteren direkler dikilmişti. Direğin verdiği gölgeyle mevsim başlangıçları da tesbit edilmişti. Saat, dakika gibi kısa zaman aralıkları son derece pratik bir yolla bulunurdu. Meselâ 1 saat, patates kaynayıncaya kadar geçen süreydi.

KULLANDIKLARI TAKVİMLER

Takvimleri, bir hâtıra defterini veya olayların ana hatlarını gösteren bir tutanağı andırırdı. Bunlarda harb ve tarımla ilgili belli başlı olaylar büyük bir yer tutardı. Meselâ takvimlerini gelişi güzel karıştıralım.

Birinci ay (Aralık): Hasat ve toprak ana adına şölen.

Üçüncü ay: Ekinlerin olgunlaşma mevsimi, mahsulün bol olması için Güneş'e odun adağı.

Yedinci ay: Savaşçılar şenliği. Güneş'in tarlaları altın rengine boyadığı, neşe ve sıhhat ayı.

On iki ay bu şekilde çeşitli tören ve şenliklerle dolmuştu.

Bundan başka bir de astronomi takvimleri vardı ki, bunlarda da ay, güneş, ve yıldızların hareketleri, kışın ve yazın bitme ve başlama tarihleri inceden inceye belirtilmişti.

Yüzyıllarca önce, İnkaların böyle hayli karmaşık konularda bilgi sahibi olmaları, kazılardan ele geçen eşyalardaki incelik, ustalık, şehirlerde mimarlık ve mühendislik alanındaki durumlarını belirten kalıntılar, bunların uygarlıkta ne kadar ileri olduklarını ortaya koymaktadır.

Gülen OKTAY

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Heyecanlı bir gece

Yunan ekipi

Bursa ekipi

Karagözcük — Babacığım, beni bu yıl da Halk Oyunları Bayramına götürdüğünüz için sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Karagöz — Aman yavrum, bundan tabiî ne olabilir? Kabil olsa da bütün çocuklarımız bu bayramları görseler.

Karagözcük — O geceden sonra vatanımı daha çok seviyorum.

Karagöz — Bu bayramda yalnız 10 vilâyetin halk oyunları ekiplerini gördük. Düşün, ya geri kalan vilâyetlerimizden de birer ekip gelmiş olsaydı, o vakit böyle bir gecede değil, belki bütün bir hafta boyunca her gece ayrı ayrı programlar düzenlemek gerekecekti.

Karagözcük — Ben de doğrusu çok şaştım babacığım, meğer bizim ne zengin bir halk hazinemiz varmış.

Karagöz — Bizim halk hazinemiz bitmez, tükenmez bir kaynaktır yavrum. Bunu zamanla daha iyi anlıyacaksın.

Karagözcük — O gece, ışıklar sönüp de sahne aydınlanınca ve ekipler bir bir renk renk, biçim biçim kıyafetleri ile merdivenlerden sahneye inip sıra sıra dizi-

Yugoslav ekipi

Tokat ekipi

lince, o iki yüz kişilik kızlı-erkekli sanatçı karşısında duyduğum heyecanı anlatamam. Yüreğim kuş gibi attı.

Karagöz — Benim ihtiyar yüreğim de. Senin genç yüreğin dayanır. Ben orada yığılıp kalacağım sandım.

Karagözcük — Aman babacığım, Allah korusun.

Karagöz — Merak etme, sanat heyecanı insanı öldürmez. Tam tersine canlandırır. Cana can katar. Sanat seven insanlar uzun yaşarlar.

Karagözcük — Sonra oyunlar başlayınca da her ekipin ayrı ayrı oyunlarına bayıldım. Hepsi güzel, hepsi apayrı, hepsi çekici, coşturucu. Hele o kıyafetlerin güzelliği, canlılığı.

Karagöz — En çok hangi

(Devamı S. 13 de)

Dünya çapında televizyon yayınlarını gerçekleştirecek olan suni peyk :

TELSTAR

TELSTAR peykinin uzaya başarılı bir şekilde atılmasıyla televizyon seyircilerinin yeryüzünün dört bucağında meydana gelen olayları en kısa bir zamanda gözliyebilecekleri günler hayli yaklaşmıştır.

Bugün yapılmakta olan televizyon yayınları ancak belirli bir alan içinde bulunan yerlerde seyredilebilir. Televizyon dalgaları, verici istasyondan doğrudan doğruya dünyanın her tarafına gönderilemez. Bu dalgalar, dik doğrular boyunca yayıldıklarından küre şeklindeki dünyamızın kıvrımlarına uyamazlar. Yer etrafında kavisli bir yol tutamıyacaklarından uzaya çıkarlar.

Uzak yerlere yapılan yayınlarda kullanılan kısa dalga hariç, bu özellik radyo dalgalarında da görülür. Kısa dalga yayınları yeri çevreliyen elektrikli parçacıklardan meydana gelmiş olan ionosfer tabakasına ulaşınca yansırlar, başka bir deyişle, geri dönerler. Meselâ, Amerika'dan Türkiye'ye yapılan radyo yayınlarının yurdumuza ulaşabilmesi için atmosferde yansıyarak geri dönebilecek radyo dalgaları yayınlanması gereklidir.

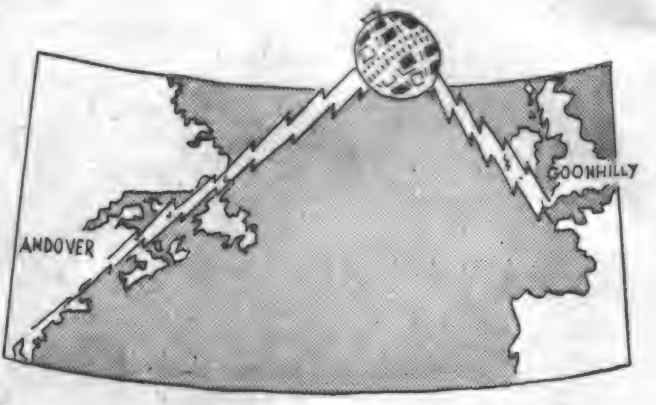

Normal radyo ve televizyon yayınlarında kullanılan uzun dalga, ionosfer tarafından yansıtılamadığından yayınların uzak yerlere ulaşması için kuvvetlendirici istasyonların bulunması lâzımdır. Üstelik, bu kuvvetlendirici istasyonları da radyo dalgalarının yayılma alanı içinde bulunmalıdır. Avrupa ile İngiltere arasındaki televizyon yayınları bu şekilde yapılmaktadır.

Kıtalar arası haberleşme

Kıtalar arası haberleşmede okyanuslar, çöller v.s. gibi geniş alanlar kaplıyan yerler de ortaya ayrı bir engel çıkarmaktadır. Bu güçlük, işin ekonomik yönüyle ilgilidir. Meselâ. Amerika - Avrupa arası televizyon yayınlarını gerçekleştirebilmek için bir sıra yüzen kuvvetlendirici istasyonun yapılması düşünülebilir. Fakat bu bir bakıma uygulanması pek güç bir tasavvurdur. Çünkü son derece pahalıya mal olacaktır.

Uzayda kuvvetlendirici istasyonlar

İşte bu yüzden başka bir çareye başvurulmuş, uzayda kurulacak kuvvetlendirici istasyonlardan faydalanma plânı üzerinde durulmuş, Telstar da bunun başarılı bir şekilde uygulanabileceğini göstermiştir. Bu yolla, verici istasyonların gönderdikleri telefon ve televizyon dalgalarını uzaydaki bir suni peyk alarak bunları bir milyar kere daha kuvvetlendirerek tekrar yer yüzüne gönderecektir.

Sevdiklerinizi sevindirmek istiyorsanız onları Doğan Kardeş'e abone yazdırınız.

★

Doğan Kardeş dergisi ve kitapları çocukların en iyi arkadaşlarıdır.

★

Doğan Kardeş kitapları her kitaplığın demirbaşı olmalıdır.

Telstarın biçimi ve ağırlığı

Bu türlü suni peyklerin ilki olan Telstar, küre şeklindedir. Pek büyük değildir. Yarı çapı bir metreyi bile bulmaz. 76,5 kg. ağırlığındaki peykin üzerinde 172 küçük gözcük veya hücre vardır. Bunların içine sayıları 4000 e yaklaşan güneş pili yerleştirilmiştir. Piller üzerlerine düşen güneş enerjisini elektrik enerjisine çevirerek suni peykin içindeki karmaşık yapılı alıcı verici aleti işletmeğe yetecek gücü sağlamaktadırlar. Bu elektrik gücü sağlanmazsa, suni peyk gökte hiçbir işe yaramıyan ve boşu boşuna dönen bir cisim haline gelir.

Peykin dış yüzündeki bu pillerin uzaydaki şartlara dayanabilmesi için her türlü tedbir alınmıştır. Bu yüzden minik hücrelerin etrafı plâtinle çevrelenmiş, üstleri de saydam bir madde olan suni gök yakutla örtülmüştür. Peyk içindeki 15000 parçadan meydana gelmiş olan alıcı - verici aletin de korunmasına aynı titizlik gösterilmiştir. Bunların hepsi birden alüminyumdan yapılmış bir kutunun içindedir. Yerlerinden oynamamaları için de parçalar yerleştirilirken kutunun içine özel bir plâstik madde dökülmüştür Peyk yörüngeye girerken alet zarar görmesin diye de kutu naylon iplerle peykin iç kısmına sıkıca bağlanmıştır.

Halen yeryüzünden 1500 mü uzaklıkta dönen Telstar Amerika'da Andover istasyonundan aldığı yayınları (ses ve resim) 10 milyar defa kuvvetlendirerek başka bir frekans üzerinden Avrupa'ya göndermektedir. Aynı şekilde, İngiltere'de Goonhilly'deki verici istasyonun yayınları da Amerika'daki bir istasyon tarafından alınmaktadır.

İngilteredeki büyük anten

İngiltere'deki istasyonda çapı aşağı yukarı 25,5 m. yi bulan daire şeklinde kocaman bir anten bulunmaktadır. Dünyanın etrafında dolanan peykin hareketlerine uyabilmesi için de anteni 100 beygir gücündeki elektrik motorları döndürmektedir. Bütün ağırlığı 800 tonu bulan bu yapı öylesine incelikle dengelenmiştir ki şakin bir havada antenin hareketi için iki beygir gücü de yetişmektedir.

Öte yandan, Amerika'daki yeryüzü istasyonunun anteni 50 m. kadar uzunluğunda yerden aşağı yukarı 30 m. kadar yükseklikte ve boynuz biçimindedir. Etrafını çeviren tekerlek şeklindeki halka dönmekte, böylece antenin peykin hareketlerini takip etmesi sağlanmaktadır.

Amerika ile Avrupa arasındaki televizyon yayınlarında Telstar'dan kendi yörüngesi etrafında her dönüşü sırasında, 30 dakikalık bir zaman süresince faydalanılmaktadır. Peyk bu sırada her iki istasyonun da «radyo alanı» içindedir. Amerika Birleşik Devletlerinde gelecekte atılacak peyklerde bu engeli ortadan kaldırmak için araştırmalara girişilmiştir. Görüldüğü gibi, çok geçmeden dünya çapında televizyon yayınlarının yapılacağı günler çok yakındır. Uluslar arasındaki haberleşmede bir dönüm noktası sayılan bu başarı, uzmanlar tarafından Markoni'nin buluşu kadar önemli görülmektedir.

BABACIĞIM

Seni çok seviyorum
Her zaman sev beni
Alevi de sev
Başka kardeşlerim olursa
Onları da sev
Benim biricik babacığım

Itır DİL

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKTEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

HEYECANLI BİR GECE

(Baştarafı S. 10 da)

oyunları sevdin bakayım?

Karagözcük — Bilmem ki, babacığım ne diyeyim, hepsi ayrı ayrı güzel.

Karagöz — Misafir Yunan ve Yugoslav ekiplerini nasıl buldun?

Karagözcük — Onlar da çok iyiydi doğrusu. Ne temiz, ne ölçülü, ne rahat oynuyorlar. Ömrümde bu geceki kadar zevklenmemiştim. Sana bir kere daha teşekkür ederim babacığım.

Karagöz — İnşallah bütün hayatın böyle yüksek zevkli heyecanlarla geçer sevgili yavrum.

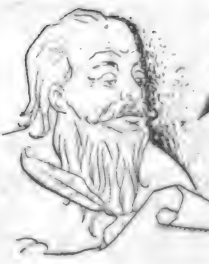

BİRAZ DA TARİH

NASRETTİN Hoca hikâyeleri içinde geçen bazı sözler o kadar yayılmış, tanınmış ve sevilmişlerdir ki bunları sık sık atasözü gibi tekrarlarız. «Suyunun suyu», «İpe un sermek», «Parayı veren düdüğü çalar,» «Ye kürküm, ye!», «Dostlar alış verişte görsün!...» gibi sözler hep Nasrettin Hoca hikâyelerinden çıkmışlardır... Biz, şimdi «Baştan savmak», «Küçümsemek» anlamlarında kullanılan «Suyunun suyu» sözünün geçtiği hikâyeyi anlatacağız:

Bir akşam Nasrettin Hoca, evinin penceresi önünde sokağı seyrederken bir köyde oturan Ali Ağa'nın gelmekte olduğunu gördü, hemen karısına:

— Hatun, dedi, Ali Ağa adamakıllı yüklü geliyor. Eğer misafirliği bize ise yaşadık!

Gerçekten de Ali Ağa, doğruca Hoca'nın kapısına yöneldi. Hoca, hemen kapıyı açtı:

— Buyur ağam, hoş geldin, safalar getirdin! dedi.

Ali Ağa, nefes nefese:

— Hoş bulduk Hocam, dedi ve sırtındaki tıka basa dolu heybe ile elinde taşıdığı kocaman hindiyi kapının arkasına bıraktı:

— Hocam, kusura kalma, sana köyden biraz öte beri getirdim. Bir parça bulgur ile tarhana... bir de hindi...

— Aman ağam, ne zahmet ettin? Hele yukarı gel de bir boy dinlen!...

Hoca, bir taraftan misafirini odaya buyur ederken bir taraftan da karısına seslendi:

— Hatun, şunları al da akşama Ali Ağamızın gönlünce yemekler pişir!...

İki erkek, odada dereden tepeden konuşurlarken Hoca'nın karısı da gelen armağanlardan güzel bir akşam yemeği hazırladı: Önce hindiyi haşladı, suyuna da tarhana çorbası ve bulgur pilâvı yaptı.

Ali Ağa, o gece Hocanın evinde konakladıktan sonra ertesi sabah:

— Kasabada işlerim var, akşama da köye dönmek zorundayım, bana müsaade... Haydi kal sağlıcakla!... dedi.

— Ağam, olmadı böyle, yine beklerim!...

— Sağ ol Hocam, inşallah gelirim!...

Bir süre sonra Ali Ağa, yine Hoca'nın kapısını çaldı; ama bu sefer elleri bomboştu. Hoca, kendisini buyur ederken:

— Hocam, dedi, kusuruma bakma, pek telâşlı

Suyunun suyu

çıktım da yola, sana bir şeyler getiremedim.

— Aman ağam, o nasıl söz?... Bir kahvenin kırk yıl hatırı vardır. Hele otur bakalım. Senin gibi bir misafir, evimin şerefidir. Karnı adamakıllı acıkmış olan Ali Ağa, o akşam odaya kurulan yer sofrasına bağdaş kurdu ve hiç sesini çıkarmadan boyuna atıştırdı.

Ve bu misafirlik tam bir hafta sürdü...

Nasrettin Hoca'nın bu defa canı sıkılmıştı. Karısına gizli gizli sızlanmağa başladı:

— Nedir bu başımıza gelen? Ne yüzsüzler var bu dünyada be yahu!... Adam, bir hindi ile biraz erzak getirdim diye neredeyse bir yıl misafir kalacak!...

Neyse, Ali Ağa, bir hafta kendisini besletip yan geldikten sonra çıktı, gitti.

Aradan üç beş gün geçmişti ki iki köylü, Hoca'nın evine çıkageldiler. Adamlar, kırk yıllık ahbapmış gibi yılışmağa başladılar. Nasrettin Hoca, kapının eşiğinde duran köylülere kaşlarını çatarak dedi ki:

— Bir yanlışlık olsa gerek bunda... Hiçbirinizle tanışmıyoruz sanırım.

Adamlar, yine yüzsüz yüzsüz yılıştılar... Hoca'ya: «kapıdan çekil de girelim!» der gibiydiler. İçlerinden biri:

— Hocam, dedi, biz, geçenlerde sana hindi filân getiren Ali Ağa'nın komşularıyız...

Ve ikisi birden, şaşkın şaşkın duran Hoca'nın yanından geçerek içeri daldılar. Hoca, içinden: «Ali Ağa'nın hatırı için bunları da bir gece misafir edeyim. Misafir, misafirdir; kapıdan çevrilmez ya!...» diye düşündü; istemiye istemiye köylüleri içeri alıp kapıyı kapadı:

— Haydi öyleyse, dedi, boş torbalarınızı kapı arkasına koyun da çorbayı bu akşam beraber içelim!...

Ertesi sabah, bu saygısız misafirler de:

— Haydi kal sağlıcakla Hocam, deyip gittiler...

Bir iki gün sonra, Nasrettin Hoca ile karısı şöyle rahat bir nefes bile alamamışlardı ki birdenbire kapı çalındı. İki adam dikilmişti kapıda:

— Hocamızı selâmla-

rız, dediler.

Geleni gideni eksik olmadığı için Hoca, bunları akıl danışmağa gelen hemşerileri sandı, içeri aldı. Nezaketle ağırladı, hatırlarını sordu:

— Ağalar, neredensiniz, kimlerdensiniz? diye sorunca adamlar bir ağızdan:

— Ali Ağa'yı tanırsın, hani geçende sende konuklamıştı. Onun konukladığı eve ne mutlu. Uğur getirir mübarek!

— .....

Hoca, şaşkına dönmüşmüştü, ne diyeceğini bilemiyordu. Adamlar:

— Aman Hocam, hatırlıyamadın mı? Elindeki hindisi, heybesindeki bulguru ile sizin evde konuklamıştı... İşte biz, onun komşularının komşusu oluruz!... Şimdi anladın mı?...

Hoca, dalgınlığından silkindi:

— Anlamaz olur muyum?... Öyleyse çorbayı birazdan beraberce içeriz olmaz mı?...

— Sağ ol, var ol, konuksever Hocamız!...

Yemek vakti gelince Nasrettin Hoca, sofraya koskoca bir tas dolusu çeşme suyu koydu, misafirler şaşırıp kaldılar:

— Hoca, bu da ne? Yakın misafirlerine ikramın böyle mi olacaktı?...

— Haydi buyursanıza!

— Nesini içelim bunun!... Dupduru su içilir mi çorba diye?...

Hoca, köylülere çıkıştı, bağırdı:

— Ali Ağanızın getirdiği ve günlerdir bitmiyen bir hindisi vardı ya!.. İşte bu, onun suyunun suyudur. Soğuk soğuk için de aklınız başınıza gelsin keratalar!...

Enver Naci Gökşen

Bunları Biliyor muydunuz?

Çöller niçin geceleyin çok soğuktur?

Çöller üzerinde hava tabakasının içindeki nem yani su buharı son derece azdır. Bu kuru hava, gündüzün, güneş ışınlarıyla çarçabuk ısınır fakat güneş battıktan sonra aldığı sıcaklığı saklıyamaz. İçinde sıcaklığın yansımasını önliyecek su buharı olmadığından güneş battıktan bir iki saat sonra ortalık soğumaya başlar.

Dünyanın en küçük Devleti neresidir?

San Marino yeryüzünün en eski ve en küçük cumhuriyetidir. Buranın M. S. III üncü yüzyılda kurulduğu söylenmektedir.

Bu minik cumhuriyet kuzey İtalya'da Apenin dağlarının doğu yamaçları üzerindedir.

Yüzölçümü Türkiyeninkinin 1/7 si olan bu ülkede aşağı yukarı 15.000 kişi oturmaktadır.

Halk tarım ve bağcılıkla uğraşır fakat ülkenin asıl gelir kaynağını turistler ve posta pulu satışı teşkil eder.

Burası renkli posta pullarıyla bütün dünyadaki pul meraklılarının ilgisini çekmektedir.

Son Marino, hayli çetin mücadelelerden sonra, 1631 yılında bağımsızlığa kavuşmuştur.

Eğlenceli bir deney

GEREKLİ ARAÇLAR

Boyutları 20X25 cm. olan bir tabaka beyaz kâğıt, bir bardak süt, limonata vs.

Elinizdeki kâğıdı katlıyarak bunu çapı 1 cm. kadar olan bir tüp şekline sokun. Sonra bu tüpü ağzınıza alıp havasını içinize çekin. Tüpte hiçbir değişiklik olmadığını göreceksiniz.

Şimdi tüpün öteki ucunu parmağınızla kapatın ve havasını içinize çekin. Bu defa tüpün kenarlarının battığını göreceksiniz.

Tüpü limonata bardağına sokup içine limonata çektikten sonra ağzınıza aldığınız ucu parmağınızla kapatın. Kâğıt tüpün alt ucu açık olduğu halde limonata yere dökülmez. Fakat parmağınızı tüpün ağzından çeker çekmez limonatanın döküldüğünü görürsünüz.

BİLİM BU OLAYI NASIL AÇIKLIYOR?

Kâğıt tüpün bir ucunu ağzınıza alıp havasını içinize çektiğinizde öbür tarafı açık olduğundan tüp yine havayla dolar ve biçiminde bir değişiklik olmaz. Kâğıt tüpü limonatayla doldurup ağzını parmağınızla kapattığınızda üstten gelen hava basıncının hiçbir etkisi kalmaz. Alt yüzeye olan hava basıncı da sıvının tüp içinde kalmasını sağlar.

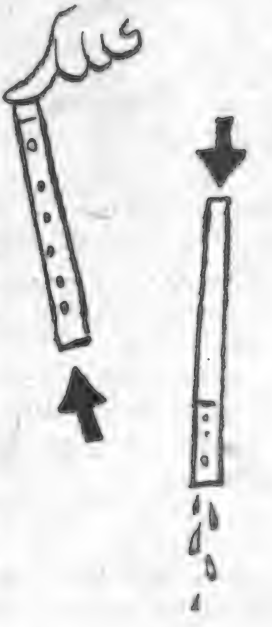

MİNİK BİR TERAZİ

Gerekli malzeme.

Bir mandal, bir örgü şişi veya o uzunlukta bir tel parçası. Eşit büyüklükte iki kutu kapağı bir şişe mantarı ve yarım cm. kalınlığında düzgün bir tahta parçası.

İlkin mandalı uhuyla veya ağaç tutkalıyla tahta parçasının üstüne iyice yapıştırın. Sonra elinizdeki tel veya şişi A şeklinde gördüğünüz gibi mantarın içine geçirin. Dikkat edin şişin iki yandaki uzunluklar biribirine eşit ol-

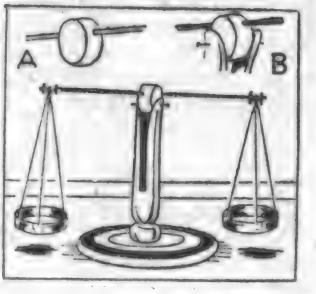

sun. Sonra B de gördüğünüz

(Devamı S. 23 de)

Açık hava hayvanat bahçesi

BULUTSUZ, sakin bir eylül akşamıydı. Gökte yıldızlar pırıl pırıl parlıyordu. Az sonra ilerdeki tepelerin ardından aydede de yuvarlak yüzünü gösterdi. Ortalık gümüş rengi bir ışığa bürünmüştü.

Uçları yer yer diz boyunu aşan otlar, çalılar, dikenler arasından üç karaltı belirdi.

Bunlar en ufak bir gürültü bile çıkarmamak için parmaklarının ucuna basarak otlar arasında sessiz sessiz ilerlemeğe çalışan üç çocuktu.

İçlerinden en büyükleri ötekilere şöyle fısıldadı. «Ay ışığı ortalığı ne güzel aydınlatıyor. Gece avlanan vahşi hayvanların hepsini görmek mümkün olacak galiba. Çevremizdeki vahşi hayvanlara dair bir yazı hazırlıyorum. Önümüzdeki salı da okulda bu konu üzerinde bir konuşma yapacağım. Gözlem yapmak için böyle elverişli bir gece zor bulunur doğrusu. Gözlerimizi dört açıp mümkün olduğu kadar çok şey görmeğe çalışalım.»

Kızkardeşi Mine heyecanla, «Bir tilkiye rastlar mıyız dersin?» diye atıldı.

Mehmet, «İlkin o bizi farkederse hiç sanmam. Unutmayın, son derece sessiz olmamız gerekiyor.» dedi ve sözlerine şöyle devam etti: «Geçen gün şurada bir tavşan sürüsüne rastlamıştım. Yine oraya gidelim.»

Az sonra çocuklar fundalıklar arasında saklı bir ağaç kütüğü üzerinde yerleşmişler, etrafı kolaçan ediyorlardı. Bir ara çocukların en küçüğü olan Metin esnedi. Mine hemen «Hişşşt» dedi. «Bu kadar çok gürültü etme, ürküteceksin hayvanları.»

Mehmet fısıltıyla, «Bakın! İyice bakın şuraya.

Otlar çalılıklar tünel şeklinde nasıl aralanmış. Burası tavşanlarla dolu.» diye ötekilerin dikkatini çekti

Daha aradan beş dakika geçmeden Mine'nin gözüne bir şey ilişti. Öyle korkmuştu ki, hemen Mehmet'in koluna yapıştı.

Ağabeyisi kızın gösterdiği yere dikkatlice baktıktan sonra «kötü bir şey değil» dedi. «Sansar. Baksana o bizden korkuyor mu? Sonra öyle herkesin sandığı kadar kötü bir hayvan da değildir. Böcekleri ve ekinlere zararlı hayvanları yer. Bu hizmetlerine karşılık yolu çiftliklere düşünce aşırdığı yumurtalar da hakkıdır bence.»

Hayvan otlar arasında yavaş yavaş ilerliyor sık sık durup ya etrafını kokluyor ya da yeri eşeliyordu. Bir ara artık ilerlemez oldu. Ön pençeleriyle durmadan yeri kazmaya başlamıştı. Metin hayli meraklanmıştı. «Ne buldu acaba?» diye sordu. Az sonra hayvanın ayakları arasından bir fare sıçrayınca sorusu kendiliğinden cevaplandırılmış oldu. Minik fare hayli çabaladıysa da o usta avcının elinden kurtulamadı.

Sansar, avını yedikten sonra başkalarını yakalamak için diz boyu otlar arasında gözden kayboldu.

Çok geçmeden otlağın yan tarafından pat, pat diye sürekli bir gürültü gelmeğe başladı.

Mine, Mehmet'e sokulup «Bu da ne? Dev gibi kocaman bir hayvan geliyor herhalde» diye fısıldadı

Ağabeyisi kızın telâşına gülerek durumu şöyle açıkladı: «Bu bir tavşandan başka bir şey değil. Hayvan bir şeyden ürkmüş. Onun için böyle ayaklarını yere vuruyor. Böylece civardaki tavşanlara tehlikeye karşı tetik bulunmalarını haber veriyor, kısacası kendisi bir düşman kokusu almış ötekilere de ihtiyatlı olmalarını bildiriyor.»

Mine'nin içi rahatlamıştı.

BÜYÜDÜĞÜ İÇİN

Bir gün bir çocuk arkadaşına soruyor:

— Niçin annelerimizin soyadları değişmiş?

Arkadaşının cevabı:

— Büyüdükleri için... Biz de büyüyelim bizim de değişecek.

Ayşe Okyay

Derin bir nefes alarak, «Ben de kocaman dev gibi bir şey sanmıştım» dedi.

Otlar arasında açılmış tünelde bir hışırtı oldu, az sonra da bir tavşan hoplıyarak dışarı fırladı. Hemen başını bir yonca kümesine daldırdı ve otları çabuk çabuk koparıp yutmağa başladı. Çok geçmeden ona diğer arkadaşları da katıldılar.

Mine'nin sevincine diyecek yoktu. Ağabeyisine, «Ne kadar da hoş, ömrümde bu kadar çok tavşanı bir arada görmemiştim» diye fısıldıyordu. Mehmet parmağını dudaklarına götürerek kıza susmasını işaret etti. Sonra yavaşça «Bak şimdi daha neler neler göreceksin» dedi.

Az sonra, bütün tavşanlar hoplayıp sıçramağa başladılar. Arka ayaklarında yaylar varmış gibi havaya fırlıyorlardı. Yavaş yavaş, atlı karıncaya benzer büyük bir halka çevirdiler. Sıçrama yarışına çıkmışlardı sanki. Birbirlerini geçmeğe çalışıyorlardı.

Çocuklar bu eğlenceli oyuna öylesine dalmıştı ki, vaktin nasıl geçtiğinin farkına bile varmadılar. Birdenbire ayın önünden bir karaltı geçince kendilerine geldiler. Çünkü ürken tavşanların oraya buraya kaçışmaya başlamalariyle otlak bir anda karışıverdi. Gölgenin şekli iyice belli oldu. İlkin yere doğru süzülüp sonra kuvvetli kanatlarını çırparak tekrar yükseldi.

Mehmet, «Korkmayın sakın» dedi, «fare avına çıkmış bir baykuştan başka bir şey değil bu.»

Bundan sonra uzunca bir süre yakındaki gölden gelen kurbağa seslerinden başka hiçbir şey duyulmaz oldu. Çocuklar sessiz sessiz bekliyorlardı. Bir ara Mehmet heyecanla «Tilki, tilki» diye fısıldadı. «Sakın gürültü etmeyin» avlanmağa başlamadan önce etrafını kolaçan ediyor. Eğer bizim burada olduğumuzu sezerse göz açıp kapayıncaya kadar kayıplara karışıverir.»

Ayışığı altında, hayvanın incecik, yay gibi vücudu iyice görülüyordu. Kulaklarını dikmiş, sivri burnuyla havayı kokluyordu. İyi bir şans eseri olarak rüzgâr ters taraftan estiğinden çocukların kokusu onun hassas burnuna ulaşamıyordu. Son bir defa daha etrafına bakındıktan sonra uzun otlar arasında ihtiyatla yürümeğe başladı.

Mehmet, «Bak şimdi ben bu tilkiyi aldatacağım, fakat hiç kıpırdamamanız şart» dedi.

Başını önüne eğip dudaklarını büzdü. Ağabeyisinin çıkardığı ses fareninkine o kadar çok benziyordu ki, Mine az kalsın bir çığlık atacaktı.

Fakat tam zamanında kendini tuttu ve toparlanarak ne olacağını merakla beklemeğe koyuldu. Tilki durup sesin geldiği tarafa doğru başını çevirdi.

Mehmet tekrar fare taklidi yaptı. Bu defa tilki sese doğru koşmağa başladı. Kulaklarını kabartmış sivri burnunu havaya kaldırmıştı.

Bir ara duraklayıp etrafına bakındı. Artık çocuklara o kadar yaklaşmıştı ki, Mine hayvanın bıyıklarını hızlı oynatmasını bile görebiliyordu. Tilki, sesini duyduğu farenin kokusunu almağa çalışıyordu.

Tam bu sırada büyük bir gürültü oldu ve kütüğün arkasından bir çığlık yükseldi. Tilki çevik bir hareketle dönerek yıldırım hızıyla uzaklaşmağa başladı.

Bu arada Metin, «Yataktan düştüm. Kim beni karyolamdan aşağı attı» diye hüngür hüngür ağlıyordu.

Mehmet, Metin'i yerden kaldırarak üstünü başını silkeledi. Çocukcağız şaşkın şaşkın gözlerini uğuşturup duruyordu. Mine, «Biz de tam tabiat gözlemleri yapacak bir arkadaşa çatmışız. Şu kütüğün üstünde bir saattir uyukluyorsun. Buraya uyumaya mı geldin? Üstelik tam da düşecek zamanı buldun! Senin yüzünden tilki de kaçtı» diye küçük kardeşine çıkışıyordu. Metin uykulu uykulu, «Ne tilkisi?» diye söylendi. «Sansar o fareyi yakaladı mı?»

Mehmet alaycı bir sesle, «Günaydın küçük bey» dedi. «Ama kabahat bizde, gündüz uykusuna yatırmadan seni böyle gezilere çıkardık.»

«HANGİ YAPRAK HANGİ MEYVANIN»

Cevabı :

1 — 6, 2 — 4, 3 — 5.

********** Müzik tarihinde yeni bir çığır açan sanat dehası **********

****** Claude Debussy ******

PARIS'de Sorbon Universitesinin büyük salonundaki kürsüde sırtlarına Fransız Akademisinin yeşil kordonlu elbiselerini giymiş, bellerine merasim kılıçlarını kuşanmış bir düzine akademi üyesi görülüyordu. Bunların arkasına ilim dallarına göre kırmızı, sarı siyah cübbeler giyinmiş üniversite profesörleri sıralanmıştı... Kürsünün solunda lâcivert üniformalı Cumhurbaşkanlığı Orkestrası yer almıştı. Orkestranın önünde Fransanın çağdaş müzik ustaları, yabancı devlet temsilcileri ve şehrin bütün müzik severleri yerlerini almışlardı.

6 Nisan 1962 de yapılan bu tören büyük besteci Claude Debussy'nin yüzüncü doğum yıldönümünü kutlamak için devletçe düzenlenmişti.

HAYATI

Claude Debussy 22 Ağustos 1862 de Paris yakınlarında küçük bir kasabada dünyaya gelmişti. Orta halli beş çocuklu bir ailenin en büyüğü idi.

Dokuz yaşında piyano derslerine başladı. Ertesi yıl, 1872 de de Paris Konservatuvarına kabul edildi. Orada ünlü kişilerden müzik dersleri aldı.

Daha on dokuz yaşındayken, Tchaikowsky'ye büyük bir destek olan müzikçilerin

koruyucusu Madame de Meckin daveti üzerine Rusya'ya gitti ve orada müzik öğretmenliği yapmağa başladı. İşte böyle bir fırsat sayesinde Rus müziğini, özellikle Moussorgsky'nin müziğini tanıması, genç besteci üzerinde büyük bir etki yaptı.

Müzik Alanında Yeni Bir Çığır

1884'de yazdığı «Müsrif Çocuk» adlı parçasıyla Roma'da üç yıl müzik eğitimi yapmasını sağlıyan Büyük Roma Armağanını kazandı.

Paris'e döndükten sonra büyük Fransız şairlerinin eserlerinin verdiği ilhamla besteler yapmağa başladı.

Nihayet 1893 de eşsiz «Yaylı Sazlar Kuarteti» ile dehasını ispat etti. Ertesi yıl da kendisini meşhur eden eserini «Bir Faun'un öğleden sonra Prelüdü»nü tamamladı.

Romada müzik çalışmalariyle birlikte bestecilik hayatına da atılmış ve bu alanda dev adımlariyle ilerlemeğe başlamıştı. O tarihten otuz altı yıl sonra ünlü müzik eleştiricisi Andrè Suaris onu şöyle tanımlamaktadır:

Debussy genel olarak, izlenimci bir besteci olarak tanınır. Resim alanında izlenimci ressamlar nasıl herhangi bir izlenimlerini anlatmak için renkleri kullanıyorlarsa Debussy de ince zarif ve eşsiz etkiler yaratabilmek için müzik sesleri arasından en garip olanlarını yanyana getiriyordu.

Bu ilkin yadırganmışsa da sonraları pek çok besteci tarafından uygulanmış ve taklid edilmiştir. Besteci müzik alanına getirdiği yeniliklerle aynı zamanda caz

müziğinin ve çağdaş müziğin de öncülüğünü yapmıştır.

Debussy müzik alanında o zamana kadar süregelen kaidelere uyan bir kimse olmadığından eserleri çarçabuk büyük bir başarıya ulaşamamış daha doğrusu değerleri biraz geç anlaşılmıştır. Piyano için yazdığı parçalarda armoni teşkilinde, müzik hakkındaki fikirlerinde eskiye karşı koyan, devrimci bir kimseydi. Müzik dünyasında Wagner'in hüküm sürdüğü bir devirde o Wagner'e karşıydı. Devrindeki bestecilerin yaptığı gibi Wagner'in izinden gitmemiş Ortaçağ örneklerine sembolizm ve mistisizm anlayışına dönmüş, aynı zamanda doğu müziğine de büyük bir ilgi ve yakınlık göstermiştir... Baudelaire, Mallarme gibi sembolist şairlerin şiirlerinden şarkı besteleri yapmıştır.

1894 de bestelediği «Bir Faun'un Öğleden Sonra Preludü» adlı ilk önemli senfonik şiirinin ilham kaynağı da Mallarme'nin bir şiiri olmuştur.

Debussy piyano parçalarından başka hiçbir şey bestelememiş olsaydı yine müzik tarihinde önemli bir yer tutardı. 1903 de yazdığı «Estampe», 1910-12 deki preludieri piyano için yazılmış eserler arasında ölümsüzlüğe ulaşmış sanat hazinelerdir. Bunlar ses tonlarının zenginliği bakımından müzik dünyasında yepyeni bir çığır açmışlardır.

Oda müziği alanındaki çalışmaları pek fazla değilse de bunlar yaylı sazlar kuarteti, viyolonsel, flüt, viyola, harp, keman ve piyano sonatları gibi sanat bakımından üstün nitelikleri olan eserlerdir.

Operada yaptığı yenilik

Müzik tarihinde yeni bir çığır açan ve kendisine büyük ün sağlıyan eseri, Belçikal yazar Maeterlinck'in «Pelleas ve Melisande» adlı temsiline dayanan operasıdır. İlk defa 30 Nisan 1902 de Paris'de temsil edildi. İlkin operaya ağır hücumlarda bulunuldu, çünkü bu o zamana kadar süregelen ve belirli şekillere dayanan İtalyan opera anlayışına aykırıydı. Üstelik Vagner anlayışının aşırı gösterişçiliğine de karşı geliyordu.

Operası o zaman için son derece büyük bir yenilik sayılacak bir şekilde düzenlenmişti. Meselâ Operada dinleyiciyi memnun edecek soprano ve bariton sesler için aryalar yoktur. Buna karşılık konuşma tonu ön plânda tutulmuştu. Pelleas'daki şahısların kişiliklerini belirtmede müzikten faydalanılmakta, şahıslar konuşma ahenginde arya söylemektedirler.

Pelleas opera programlarının en çok sevilen gözde eserlerinden biridir. Son yıllarda dünyanın birçok ülkelerinde temsil edilmiştir. Avusturya'da ilk defa bu yıl ünlü orkestra şefi Herbert von Karojan yönetiminde Viyana Devlet Operasında oynanmıştır.

Japonya'da da ilk defa geçen yıl temsil edilmişti. Almanya'da İkinci Dünya savaşından sonra Berlin ve Stutgart sahnelerinde başarıyla sahneye konmuştur.

Edebiyat alanında

Debussy'nin devrimciliği yalnız müzik alanına özgü değildir. Edebiyat alanında

İlâncılık- 5677 - 13

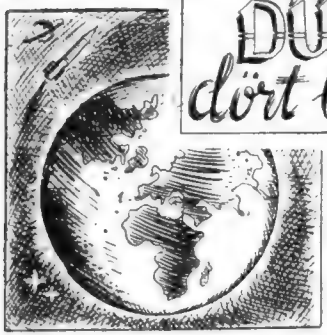

Dünyanın dört bucağından

Uzay Takvimi

Üzerinde bulunduğumuz gezegende eylül ayı otuz gün çeker ama Merih'de elli beş gündür. Üstelik, günler de 24 saatten biraz uzuncadır. Merih dünyaya en yakın gezegen olduğundan insanoğlunun uzayda ayak basacağı ilk yer olarak kabul edilmektedir. Bu arada Merih için özel bir takvim hazırlanmağa başlanmıştır.

Merih'in güneşe olan uzaklığı dünyanınkinin 1,5 katı olduğundan güneş etrafında dönmesi için gereken zaman da dünyanınkinden daha fazladır. Uzay yolcularına kolaylık olsun diye son derece basit ve az çok bizimkine benziyen bir takvim yapılmaktadır.

Merih yılı da on iki aya bölünmüş hattâ aylara aynı adlar verilmiştir.

Fakat bunlar bizimkilerden daha uzundur... Mart, haziran, eylül ve aralık 55 er diğer aylar 56 şar gündür.

(Unesco'dan)

Çikolata Parasıyla Fakirlere Yardım

İsviçre'de sayıları hayli kabarık olan bir grup çocuk bir yıl çikolata yememeğe ve buna harcıyacakları parayı biriktirmeğe karar vermişlerdir. Böylece topladıkları parayı Hindistan'da yetimler ve sakat çocuklar için yapılan bir bakım evinin yapı masraflarına yardım için göndermişlerdir.

Talihli Eşek

İngiltere'de Durham'da M. Kaye adlı bir madenci beş yıl önce emekliye ayrılırken madende kendisine yardım eden eşeğinin de verilmesini patronlarından istemiştir.

Dart adlı bu eşek bugün 35 yaşındadır ve evde aile fertlerinden biri sayılmaktadır. Evin köpeğiyle aynı kaptan yemek yemekte ve birlikte yürüyüşe çıkmaktadırlar.

Dart hep aynı yerden su içmekte, yiyecek ufak tefek bir şeyler versinler diye komşuların kapılarını çalmakta, bir ayağını kaldırarak çocuklarla tokalaşmakta, üstelik trafik kaidelerini sıkı sıkıya takip ederek etrafta dolaşmaktadır. Bayan Kaye hayvana çok alıştıklarını, onsuz olamıyacaklarını söylemektedir.

BİR BAHÇE BELİNE BİR KÖPEKBALIĞI

İngiltere'de Durham'da 13 yaşında bir çocuk balık avlamak için bahçeden solucan toplarken bahçe belini kırmıştır. Bunun üzerine annesi çocuğa, yaptığı zararı karşılamak için irice bir şey yakalamasını tembihlemiştir. O gün, civardaki en yakın iskeleden balık tutmağa başlıyan çocuk, boyu yarım metreye yaklaşan bir köpekbalığı yakalamıştır.

da açık sözlü bir denemeci ve eleştirici olarak «Monsieur Croche» takma adı altında kendisini aynı yolda görüyoruz. Denemelerinde kişiliğinin yeniliksever, devrimci yönü biraz da aşırı bir şekilde göze çarpmaktadır.

Debussy 25 Mart 1918 de Paris'de hayata gözlerini yumdu. Onun müzik dünyasına geniş çapta etkileri olmuştu. Öyle ki, bunlar caz alanında bile kendini göstermektedir. Büyük bir müzik şairi olan sanatçı milletlerarası bir kişilik kazanmıştır.

Yüzüncü doğum yıldönümünü kutlama töreninde Profesör Vallary-Radot Debussy'nin sanatını şöyle tanımlamıştı:

«O, insanların ve eşyaların gizli ruhlarını ortaya çıkarmış, hislerin derinliklerinden o zamana kadar akla gelmiyen heyecanları, rüyaları ele almış, insanın kendini çepeçevre saran esrar karşısında duyduğu endişeyi ona âdeta tercüme etmiştir.»

Eserleri arasında yepyeni bir anlayışla bestelediği şarkıları büyük bir yer tutar. Orkestra parçalarından Iberia, İspanyayı müzikle en güzel dile getiren bir parçadır. Noktürnleri ve «Deniz» ölmez orkestra eserlerinin başında gelir. «İmajlar», «Suda Akisler» «Batmış Katedral» ve «Ay ışığı» adlı piyano parçaları da Debussy adını ölmezleştiren eserler arasındadır.

(Unesco) dan

Dikiş dikiyoruz

Şık bir el çantası

Kolaylıkla ve çarçabuk yapabileceğiniz üstelik de hayli ucuza mal edebileceğiniz güzel bir çanta modeli. Bunu elbiselerinizden artan parçalardan dikebileceğiniz gibi giyiminize uyan renkte pek az bir kumaş alarak da yapabilirsiniz.

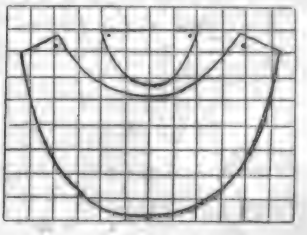

Şe 1

Gerekli Malzeme:

90 cm. eninde istediğiniz renk ve cins 25 cm. kumaş.

Yine 90 cm. eninde 25 cm. astarlık kumaş (bu iş için en uygun taftadır).

18 cm. lik fermuar.

Yapılışı:

Patron kâğıdı üzerine 1. şekilde gördüğünüz gibi boyutları 2,5 cm. olan kareler çizerek bir çerçeve hazırlayın. 1. şekildeki kareleri sayarak çanta patronunu elinizdeki kâğıda geçirin.

Kumaşı ortasından ikiye katlayap elde ettiğiniz modeli üzerine koyup kesin. Yalnız keserken her tarafından 1 er cm. lik dikiş payı bırakmayı unutmayın. Şimdi iğneye uzunca bir iplik takıp çantanın daha büyük olan parçasının 2. şekilde noktalarla işaretli kısmını iri iri dikerek üstteki küçük parçaya uyuncaya kadar büzün. Sonra tersinden ince ince dikerek ikisini birbirine birleştirin.

Öbür taraf için de aynı şeyi tekrarlayın.

Kumaşın yan kısmından ince bir şerit çıkarıp kenarlarını bastırın. Elinizdeki parçaların düz olan üst kısmını yarım cm. kadar içe katlayıp fermuarı geçirmek için bir yer hazırlayın. Bu açıklığın ortasını bulup kumaşın kenarından çıkardığınız ince şeridi sap olarak buraya dikin. Sonra da fermuarı iyice tutturun.

Şimdi çantayı tersine çevirin Yuvarlak kısmın kenarını temiz dikişle dikin. Astarı da tıpkı kumaşı kestiğiniz gibi hazırlayın ve yüzü çantanın içine gelmek üzere fermuarı dikmek için kıvırdığınız kısma güzelce tutturun. Şimdi açık bırakmış olduğunuz fermuar deliğinden çantayı yüzüne çevirebilirsiniz.

Şe 2

Şe 3

Şe 4

DEVENİN HÖRGÜCÜ

(Baştarafı S. 8 de)

İhtiyar adamın bütün ümitleri kırıldı. Yalvarıp yakarmağa başladı. «Beni bu ormanda tek başıma mı bırakacaksın? Öyle yorgun öyle bitkinim ki, mutlaka buradan sağ çıkamam. Üstelik kambur olduğumu da görüyorsun. Acı bana.

Deve, «Elimden bir şey gelmez» deyip ağaçlar arasına daldı ve olanca hızıyla oradan uzaklaşmağa başladı.

Fakat çok geçmeden vücudunda bir tuhaflık hissetti. Sırtında sanki bir ağırlık beliriyordu.

Yol boyunca kambur büyüdü, büyüdü, büyüdü. Böylece hayvanın sırtında bugün bildiğimiz hörgüç meydana geldi. Fakat kendisi daha işin farkında değildi.

Akşam yemeğini yemek için hayvanların toplanma yerine gittiğinde ötekiler onun o acayip halini görünce gülmeğe başladılar. Bir yandan da, «o sırtındaki çıkıntı da ne! Deveye bakın! Deveye bakın!» diye onu birbirlerine gösterdiler.

Gidip durumu kırallarına da bildirdiler. Kıral deveyi tepeden tırnağa süzdükten sonra, «Elimizden bir şey gelmez» dedi. «Artık bundan kurtulamıyacaksın.»

Gerçekten de öyle oldu... Deve tembelliğinin ve kötü kalbliliğinin cezasını böylece çekmeğe başladı.

★

MİNİK BİR TERAZİ

(Baştarafı S. 17 de)

gibi mantarı mandala geçirip alt ucuna da minik bir cam çivisi çakın. Şişin uçlarına mantarı düzeltirken çıkan ufak parçalardan ikişer tane geçirin. Kısa tel parçalarını halka şeklinde bükerek bunların arasından uzatın. Kutu kapaklarının kenarına çiviyle üçer delik açıp bunlara iplik bağlayın iplerin diğer uçlarını da şiş üzerindeki tel halkalara düğümleyin. Gram olarak düğme veya minik taş parçaları kullanabilirsiniz.

Kardeşlerimizden

ÇİÇEKLER

Bahar gelince her yerde,
Rengârenk çiçekler açtı.
Pembe, beyaz, sarı güller,
Kırmızı gelincikler,
Leylâklar ve sümbüller,
Daha neler var, neler.

Şebboy, lâle ve mine,
O güzel mor menekşe,
Severim papatyayı,
Beyaz tuvaletiyle
Şenlendirir baharı,
Kuşların sesleriyle.

Karanfili unutmam,
Hercaiye kıyamam,
Hanımelini ise,
Koklamaya doyamam.
Çiçekler çok çeşitlidir,
Daha fazla sayamam

Ufuk Bölmetepe

★

ANNEM

Derdime çare bulanım,
Her sabah başucuma gelenim,
Yüzünden nurlar fışkıran,
Benim sevgili annem.

Çağlar Ezen

★

BABAM

Benim güzel babam
Seni severim her zaman
Çalışır para kazanırsın
Bana kitaplar alırsın
Seni çok seviyorum
Canım babacığım.

Serhat Oğuztaş

★

ASLAN

Oyuncak bir aslanım var,
Hayalimde kükrer durur.
Ormanlardır onun yurdu.
Buralarda neden durur?

Ender Haskırış

KUŞLARI SEVELİM

Kuşlar ne kadar taze, ne kadar güzeldirler. Hele yazın ne kadar neşeleri üzerindedir. Ağaçtan ağaca koşup, ağaçların her türlü meyvalarından tatmak isterler.

Kuşlar insanlardan kaçarlar, çünkü insanlar bu zavallı hayvancıkları vurup etini yemek isterler.

Halbuki insanlar bu hayvancıklara dokunmasalar da şunları bir sevebilsek. Her insanın omuzuna konup tatlı tatlı ötseler. İşte bu hayallerim gerçekleşse ne kadar sevineceğimi bilemezsiniz.

Bahçenizde de cıvıl cıvıl ötmesini ne kadar isterdim.

Kışları bu zavallı hayvancıklar tabiatın şiddetli, tüyler ürpertici rüzgârından sendeleyip düşerler. Sanki bir kır havasında serinlemeye yatan bir kız gibi yumuşak karlara gömülürler.

Kuşların insanlara faydaları da vardır, bunun için kuşları koruyalım ve sevelim.

Yusuf Özalp

★

GECE

Simsiyah bir örtüye bürünmüş uyuyor gökyüzü,
Örtüsünde aydede ve yıldızlar var.
Kırpıştırıyorlar yıldızlar gözlerini.
Aydede ile beraber
Dünyamıza bakıyorlar.
Biz de gökte bir yıldızız
Ve kırpıyoruz gözlerimizi onlara.

Nilgün Güney

O, hürlüğü severdi

Gayet iyi hatırlıyorum: Geçen sene idi. Bir gün okuldan döndüğüm zaman evimizin yanındaki tarlada simsiyah fakat göğsünde beyaz tüyler bulunan kocaman bir çoban köpeği gözüme ilişti. Yatıyordu. Boynunda tasması yoktu. Şu halde sahipsizdi. Aklıma onu alıp kendime arkadaş etmek geldi. Babam zaten eve bir hayvan istiyordu. İşte güzel bir fırsat elime geçmişti. Çantamı alıp eve girdim. Derslerimi bitirdim. Sonra anneme düşüncemi açıkladım. «Köpeği bir görevim sonrasını babanla konuşuruz oğlum» dedi.

Hemen bahçeye fırladım hayvanın boynuna bol bir ip bağlayıp ipin ucunu da verde çakılı bir kazığa iliştirdim.

Annem köpeği görünce çok beğendi. Akşam oldu. Babam işinden geldi. Annem ona meselevi anlattı. Babam da köpeği gördü ve çok beğendi. Bana: Oğlum varın sabah seninle köpeğe tasma ve zincir alalım, dedi.

Sevincimden uçuyordum. Annem ona bir sandık hazırladı, içine sıcak tutacak bir örtü koyduk. Tasma ona çok yakıştı. Ama zinciri hiç sevmemişti. Çünkü o hürlüğü severdi. Bazan eve gelir yemek yer sonra tekrar kırlara dönerdi. Mektepten geldiğimde beni o babacan ve azametli halivle karşılardı. Başı tamamen kara olduğu için ona KARABAŞ ismini takmıştım. Bu sıralarda Ankarada bulunuyorduk... Ben yaz tatili gelince İstanbula gittim. Annem ve babam da ben gittikten iki ay sonra İstanbula geldiler ve bana onun kaybolduğu haberini verdiler. Tabiat onu içine almıştı. O kırlarındı ve sonuna kadar kırlarda kalacaktı.

Selim Deringil

— Kıyametin ne zaman kopacağı belli midir, oğlum?
— Evet efendim... Ders yılı sonlarında.

Çizen: Mustafa Akıncı

Yazılar

JOHN ROCKEFELLER(*)

(*) rokıfeler okunur

1845 de Birleşik Amerika'da Richford adında küçük bir köyde bir çocuk.

Saatlerden beri ne yapıyorsun orada John?

Şu dişi hindiyi gözetliyorum Onunla önümüzdeki Noel için hindi palazları yetiştireceğim.

Açıkgöz küçük John ilk dolarları böyle kazandı.

Bu benim kasam olacak Kimse el sürmesin, kutsaldır bu

Hesap işlerine aklın erer, aklında tutabildığın tek şey rakamlardır senin

16 yaşında John iş arıyor

ADAMA İHTİYAÇ YOKTUR

Affedersiniz efendim, ayak hizmetleri için bir kimseye ihtiyacınız var mı?

Hayır, fakat boğaz tokluğuna çalışırsan sana bir yer bulabilirim

Kabul

Acar ve her şeyle alâkalı olan delikanlı hiçbirşeyi gözden kaçırmıyor, işler üzerinde fikir ediniyordu.

Fatura mektubunuzda ton başına bir dolar fazla gösterilmiş, lûtfen bu yanlışı düzeltiniz.

Dört ay sonra.

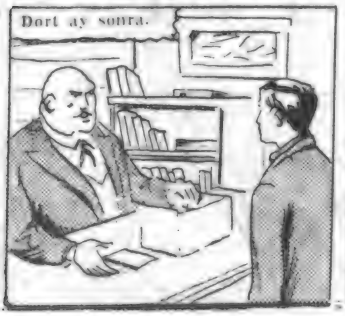

İşte sana 50 dolar! Hem seni sayman yardımcısı olarak yılda 300 dolâr ücretle işe alıyorum!

Teşekkür ederim. Fakat ben 500 dolardan aşağıya çalışmam

Bu hale göre, ben de hürriyetimi ele alırsam dartılmazsınız sanıyorum.

Edindiği tecrübeye güvenen genç John, Erie gölü üzerinde sebze ihracı için bir büro açtı.

İşleri pek çabuk gelişti. 1865 yılında...

Petrol dedikleri şu garip siyah yağ yüzünden binlerce insan Pensylvanıaya akın etti. Ben de gidip işi yerinde yakından görmeliyim.

İşte yeni Titusville şehri. Ne kadar macera arayan avare varsa hepsi burada!

Daha şimdiden binlerce varil petrol çıkarılıyor günde!

Akılsızlar! Çarçabuk gereğinden çok fazla istihsal olacak. Yapılacak bir tek gerçekten karlı iş var. Petrolu tasfiye ederek ondan lambalarda kullanılacak bir yakıt çıkarmak.

Petrolun sanayie tatbiki ile dünyada ne büyük bir gelişme olacağını ROCKEFELLER sezmişti.

Sermaye getirerek iki küçük rafineri tasfiyehânesi sahibi ile ortak oldu.

Bu anlaşmamız pek muazzam bir iş olabilir. Yapacağımız sadece memleketteki başka rafinerileri ustalıkla bize bağlayıp bir trust kurmaktır.

Peki ama nasıl yapmalı?

Nakliye şirketleri ile gizlice anlaşıp bizim petrolleri indirmeli! tarife ile taşıtabilirsek! bütün rakiplerimizi ezeriz.

Birkaç gün sonra bir demir yolu idare merkezinde.

Petrollarımızı yarı tarife üzerinden taşırsanız size en azından haftada 300 sarnıç vagon petrol taşıtmak için senet veririm.

Ve 10 Ocak 1870 de «Standart oil» şirketi kuruldu ki, çok geçmeden dünyanın en kudretli trustu oldu.

Böyle yarım tarife ile iş yapan S.O. Şirketine rekabet edemiyeceğini anlayan öteki rafinerilerin sahipleri tesislerini S. O. e bırakıp çekilmek zorunda kaldılar.

Dört yılda Standart Oil Birleşik Amerika rafinerilerinin % 90'ını kontrolu altına aldı. Petrolu yalnız S.O. satıyordu.

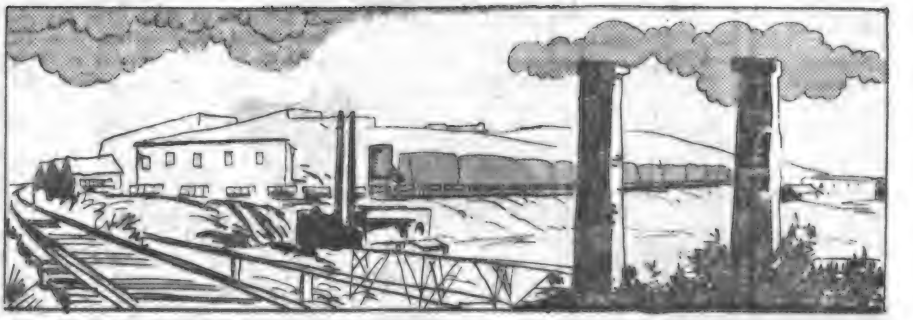

Trust, memleketin hemen bütün petrol borularını da hükmü altına aldı.

Bu kadar büyük bir kudret birçok felâketlere ve düşmanlıklara sebep olmadan kurulamazdı.

Halk Trustların ekonomi diktatörluklerine karşı gösterilere başladı.

Rockefeller artık petrol kıralı olmuştu. Milyarderdi.

Ama işleri gene kendisi yakından gözetir en küçük bir ekonomiyi bile önemsiz saymazdı.

Şu işçi bir bidonu 40 damla yerine 39 damla lehimle lehimleyebiliyor

Bravo! Bu bize yılda binlerce dolâr kazandıracaktır Ücretini iki kat olarak ödeyeceğiz.

İnsanlık dışı bu şiddetli çalışma yüzünden Rockefeller 43 yaşında perhize kapanmak zorunda kaldı. Yalnız süt ve bisküt ile yaşıyor başka hiçbir şey yiyemiyordu.

Fakat haftada bir milyon dolâr kazanırı ile dünyanın en zengin adamı o idi.

Nihayet 1896'da fırtına patladı: Devlet içinde devlet olan bu korkunç trusta karşı basın şiddetli bir savaş açtı.

Devlet memurlarının ahlâkını bozduğu iddiası ile Trust mahkemeye verildi.

Bu muazzam davanın duruşması Chicago'da açıldı.

Vergilerimi veriyorum. Binlerce insanın geçimini sağlıyorum. Adalet makamları benim işlerimin idaresine ne hakla karışıyor?

Standart Oil 29 milyon dolar para cezasına çarpıldı.

Ve yüksek Divan 15.5.1911 de Trustun kanuna aykırı olduğunu ilân etti.

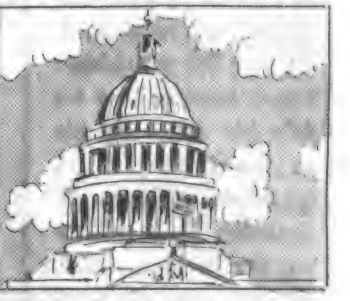

İhtiyar savaşçı yenilgiye boyun eğmedi.

Otomobilin gelişmesi ile doğan benzin ihtiyacı ihtiyar John'u şimdi de «Benzin kralı» yapıyordu.

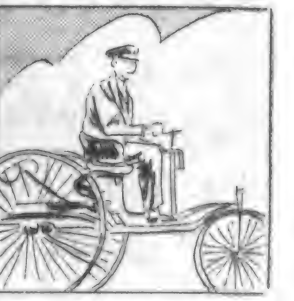

Eski kinler unutulunca Rockefeller insanlığın hayrına, iyiliğine çalışan bir insan oldu.

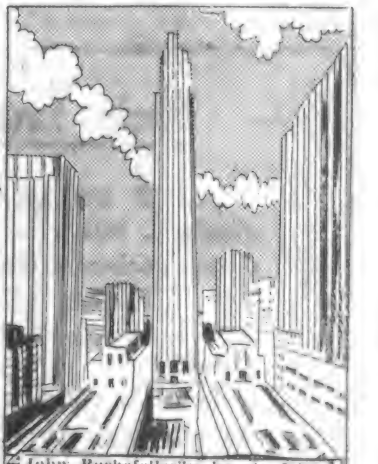

Milyarlarının bir kısmını insanlık için faydalı ilim, sanat, kültür ve araştırma tesislerine yatırdı. Bu maksatla büyük vakıflar kurdu.

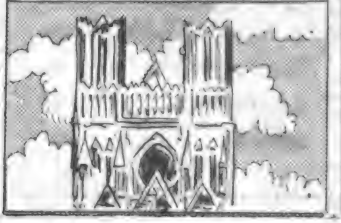

98 yaşında herkesin hürmet ettiği bir insan olarak öldü.

John Rockefeller'in hayatı fakir bir işçinin sırf azimli ve devamlı çalışması ve kafasını işletmesi ile zamanının en zengin ve büyük iş adamı olabileceğini dünyaya gösteren eşi pek az bir örnektir.

SON

Geçen yılın tatil yarışması şampiyonu:

ZERRİN YAŞAR

Dergimizde çıkan «Tatil Arkadaşım», «Kırmızı Balıklar», ve «Yüksükotu» adlı yazılariyle okuyucularımızın pek iyi tanıdıkları Zerrin kardeş, bize bu defa bir mektupla bir de yazı göndermiş. Her ikisini de çok beğendiğimizden hem mektubu, hem de yazıyı dergimize aynen alıyoruz.

Zerrin Yaşar

Sevgili Doğan Kardeş

12.VII.1962 tarihli mektubunu bugün aldım. Sevincimi anlatamam. «Yüksükotu» adlı yazımın beğenilmesine çok memnun oldum. Böylelikle yazı yazmı-

Zerrin Yaşar'ın dergimiz için hazırladığı yazı

MOR

Güneşli bir mart günüydü. Bütün aile pazarı geçirmek için Ada Çiftliğine gitmiştik. Akşam üzeri, Çoban Fevzi sürüyü ağıla gtirdi. Oradakiler koyunları saydılar, biri eksikti. Bu, Mor Koyundu. Mor Koyun, sürünün en gözde koyunuydu Tüyleri parlak, kahverengi ve kıvırcıktı. Gözleri simsiyah, ışıl ışıldı.

Acaba ne olmuştu? Yoksa zavallıyı bir kurt mu parçalamıştı?... Çoban Fevzi: «Adaya kurt geçemez» diyordu. Koyunun aranmasına karar verildi. Hava iyice kararmıştı. Ben, babamın elinden tutmuştum. Lüks lâmbası ışığında her yönü araştırdık, bulamadık. Ümidimiz kı-

ya daha çok heveslenıyorum. Tatil yarışmalarına katılacağım.

Şimdi ben Gaziantep Kız Ortaokuluna devam ediyorum. Bu sene VII. sınıfa iftiharla geçtim.

Bu tatili de yine dedemin Ada çiftliğinde geçireceğiz. Babam 20 temmuzda Adlî tatile başlıyor. 5 eylül'e kadar sürecek... Orada kaplumbağa arkadaşlarım Memiş ile İbiş'i çok gelişmiş, büyümüş bulacağımı düşünüyorum.

Babam Sulh Hâkimi Hakkı Yaşar'dır. Görevini, balık, çiçek ve fotoğrafçılığı çok sever. Annem Emine Yaşar, Edebiyat Fakültesinin tarih bölümünü bitirmiştir. Fakat çalışmıyor. Ev işleriyle uğraşıyor. Kendisi balıkçılığa ve elişlerine çok meraklıdır.

Benim biri kız, öbürü erkek iki kardeşim vardır. Kız kardeşim Nevin, küçük kardeşim Mehmetten daha büyüktür. Nevin ilkokul IV. sınıfa pekiyi derece ile geçti. 9 yaşındadır. Bu yaz onda da şiir yazma hevesi uyandı. Hepimiz şiirlerini çok beğeniyoruz. Tatil yarışmalarına katılacak. Mehmet 5 yaşındadır... Motorlara, taksilere ve kamyonlara meraklıdır. İki günden beri gazeteden kestiği bir otomobille çiftliğe gitmek için hayaller kurmaktadır... Ben mandolin çalarım. Yakında kemana başlıyacağım. Resim yapmayı çok severim.

Kendime iyi bakıyorum ama hiç kilo alamıyorum. Hep zayıfım. Dişçiye son bir defa okullar kapanmadan evvel gittim. Dört tane çürük diş çektirdim. Yerlerine yenileri çıkıyor. Öğle yemeklerinden sonra her zaman yatağa uzanırım. Fakat hiç uyuyamam. Gözüm kapalı dururum.

Size «Mor Koyun» adlı gerçekten olmuş bir hikâye gönderiyorum. Ama yarışma için değil. Onu daha sonra göndereceğim.

Mektubumla beraber sana, bir fotoğrafımı yolluyorum, sevgili Doğan Kardeş'im.

Zerrin Yaşar

KOYUN

rılmıştı. Biri, «Koyun, Fırat'a düşüp boğulmuştur» dedi. Üzgündüm. Birden Çoban Fevzi, sevinçle bağırdı:

— Buldum! buldum! Bu yana gelin!

Hepimiz koşuştuk. Çoban Fevzi, bir çalılığı gösteriyordu; Mor Koyun, oraya yatmıştı. Yeni doğmuş ıslak yavrusunu yalıyor, bize de sevgi dolu gözlerle bakıyordu. Hepimiz çok sevinmiştik. Yavru henüz ayakta duramıyor, hemen çöküyordu. Tıpkı annesine benziyordu.

Mor koyun ağıla dönerken yavrulamıştı... Yavrusunu yalnız başına bırakmıya kıyamayıp orada kalmıştı.

Çoban Fevzi, yavruyu kucaklayıp abasına sardı. Annesi de onun arkasından, meliye meliye, ağılın yolunu tuttu, mesuttu.

Zerrin Yaşar

Küçük fino

AYŞEGÜLÜN sesi koridorda sevinçle çınladı...

— Anneciğim, anneciğim gel bak ne buldum, anneciğim koş bak ne güzel şey..., diye bağırıyordu.

Annesi ıslak ellerini önlüğüne silerek merakla mutfaktan çıktı. Ayşegülün kucağında çamurlara belenmiş siyahlı beyazlı bir fino vardı..

Çocuk heyecan içinde boyuna:

— Anneciğim onu yıkayalım, karnı da açtır doyuruz benimle yatar artık. Hem bak beni ne kadar çok seviyor, hep ellerimi yalıyor ne güzel hayvancağız, evi burası olur, sokaklarda üşümez değil mi. İsmini de Bobi koyalım olur mu?

İyi kalbli çocukçağızın neşesini kırmak istemeyen kadın ne yazık ki kızının sualini cevaplandıracak durumda değildi Ayşegülün babası aksi bir adamdı. Hayvanları hiç sevmezdi Onları değil evine almak görmeyi bile istemezdi.

Köpeğin evde kalmasına müsaade etmesi imkânsızdı. Kimbilir yine nasıl kıyametler koparacaktı. Kadıncağız istemiye istemiye:

— İyi ama Ayşegül, baban buna izin vermez ki kızım!... Biliyorsun o hayvanları bizim gibi sevmiyor. Şimdi gel onu doyuralım.

Küçük Fino, sıcak bir kucak bulduğuna memnun Ayşegülün kucağından inmek istemiyor, boyuna kızın ellerini yalıyordu.

Hemen köpeği doyurdular, kapının yanında küçük bir mindere yatırdılar. Babasının gelme saati yaklaştıkça ikisinin de heyecanı artıyordu.

Biraz sonra kapı çalındı. Gelen babasıydı. Hep beraber yemeğe oturdular. Herkes sessiz önüne bakıyor, Ayşegülün yüreği heyecanla çarpıyordu. Yemeğin bitmesine yakın Azmi bey birden sofra örtüsünün ucunu kaldırıverdi. Kimse farkında olmadan köpek gelmiş ayaklarını yalıyordu. Bunu görür görmez hiddetle yerinden fırladı.

Ayşegül babasının ceketine asılmış:

— Babacığım, kızmayın, ben aldım onu, benim o. Ne olur sokakta soğuktan donacak, diye yalvarırken zavallı hayvancık bir tekmede yine sokağa atılmıştı bile!...

Kızcağız masaya kapanarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu:

Annesi onu yavaşça odasına sokarken:

— Sus, dedi; ben şimdi Bobini alır kümese kapatırım. Orada üşümez. Yarın çaresine bakarız, üzülme, ağlama, uyu da yarın erken kalkalım.

Ayşegül gözyaşları içinde iyi kalbli anneciğini öperek yatağına girdi.

★ İnsan kafası da bir makinadır, işlemezse paslanır. ★

Kızcağız sabahleyin annesinin sesiyle uyandı Annesi:

— Haydı Ayşegül kalk, dedi Bobinin ne güzel yuvası olacak, kalk da beraber hazırlıyalım.

Evleri şehrin kenarında bir semtte olduğu için biraz ilerisinde hemen orman başlardı. Anne kız birçok defalar ahududu ve böğürtlen toplamak için bu ormana giderlerdi

Bobiyi kümesten çıkarıp yola koyuldular. Annenin elinde bir sürü tahta ve bir de paket vardı. Epeyce gidince böğürtlenlerin en sık olduğu bir çalı ve kaya yığınına rastladılar.

— Burada duralım Ayşegül, burası iyidir hem uzak da değil

Oracıkta getirdikleri tahtalarla Bobiye bir kulübecik yaptılar. Beraber getirdikleri paketten çıkan çuval ve kilim parçalarını da yerleştirince doğrusu epeyce güzel bir köpek kulübesi meydana çıktı.

Bobi bütün bu olanları anlarmış gibi uslu uslu oturmuş onları seyrediyordu. Kulübenin döşenmesi de bitince akıllı hayvan girip çıkması için bırakılan küçük kapıdan içeri zıplayıp evine yerleşiverdi Ayşegül:

— Haydi Bobiciğim artık burada üşümezsin, bak yeni evin ne güzel oldu. Sen şimdi otur, biz gidip sana yemek getirelim. Sonra annesine:

— Anneciğim acaba anlar mı Sakın kaybolmasın burada

— Sen hiç merak etme Ayşegül, anladı bile, şimdi gidelim ona kasaptan kemik alalım. Bak göreceksin gelince onu burada bulacağız.

★

Aradan günler geçti. Uzun süren bir kış ortalığı kasıp kavurdu. Ama Ayşegül bir gün bile Bobisini unutmadı. Hergün sıkıca giyinip annesiyle beraber karlara batа çıkа ormana gidiyor, Bobinin yemeğini suyunu götürüyordu

Bahar yaklaşırken bir gün Bobinin kulübesinde bir sürprizle karşılaştılar Köpeğin yanında tıpkı kendisi gibi siyahlı beyazlı beş tane minicik yavru vardı. Ayşegül sevincinden yavruların birini alıyor birini bırakıyor, hangisini okşıyacağını şaşırıyordu. Bobiler şimdi altı tane olmuştu

Aradan biraz zaman geçip de büyüyünce hepsi beraber Ayşegüllerin bahçesine gelip gitmeğe başladılar

Günlerden bir gün Ayşegülle annesi İnci'lere misafirliğe gitmişlerdi.

Büyükler içeride oturup konuşuyor, çocuklar da bahçede oynuyorlardı.

İnci birdenbire:

— A, Ayşegül bak senin Bobin bahçe kapısını tırmalıyor, bizim evi nasıl da bulmuş

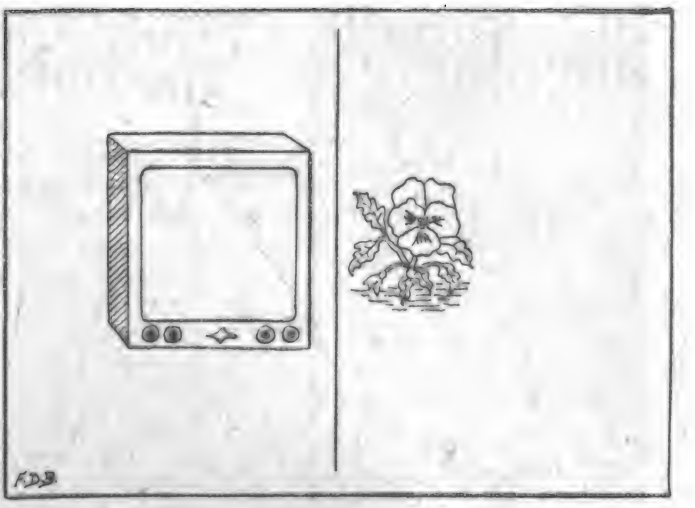

RENKLİ TELEVİZYON İlkin yukarıda gördüğümüz menekşeyi güzelce boyayın. Ortası için sarı, taç yaprakları için mor, yapraklar için de yeşil renkleri kullanabileceğiniz gibi başka bir renk düzeni de seçebilirsiniz. Sonra bir kartpostal veya o büyüklükteki bir kartonun bir kenarını resmin ortasındaki siyah çizginin üzerine diklemesine yerleştirin. Ondan sonra resmin önünde, alnınız ve burnunuz bu kartonun üst ucuna değecek şekilde yer alıp bütün dikkatinizi toplıyarak menekşeye bakmaya başlayın. Bakalım ne göreceksiniz.

Ayşegül de oturduğu yerden doğruldu Bobi hem acı acı bağırıyor, hem de kapıyı açıp içeriye girmeye çalışıyordu. Tahta parmaklıktan yapılmış mandalı oynatamıyacağını anlayınca gerilerdi, hız alarak parmaklıkların üzerinden bahçeye atlayıverdi

Bobinin bir telâşı vardı. Ayşegül'ün üzerine atılarak eteğini yakalayıp çekmeğe başladı Ayşegül:

— Ay Bobi dur, ne yapıyorsun, elbisemi yırtacaksın bırak beni, diye hayvanın elinden kurtulmaya uğraşıyordu. Fakat Bobi hem havlıyor hem de inatla Ayşegül'ü çekmeye uğraşıyordu. Köpeğin acı sesine çocukların anneleri de çıktılar Bobi onları görünce küçük kızı bırakarak annesinin eteğine yapıştı. Çeke çeke kapıya doğru götürmeğe başladı

— Anneciğim bana da böyle yaptı Bobi, ne istiyor aca-

ba?

İnci'nin annesi:

— Bu köpekte bir şey var, anlatmak, sizi bir yere götürmek istiyor, gelin bakalım, dedi.

Bobinin gittikçe sabırsızlığı artıyor, bir onlara bakıyor, bir havlayıp bahçe kapısına koşuyordu.

Kendisini takip ettiklerini görünce hızlanarak havlayıp koşmaya başladı.

Ayşegül'lerin evine doğru büyük bir hızla köpek önde onlar arkada koşmaya başladılar

Tam eve yaklaşırken daha köşeyi dönmeden olanları anladılar. Acı bir yanık kokusu genizlerini yakıyor, evin pencerelerinden siyah dumanlar çıkıyordu. Komşular evin önüne toplanmışlardı. Annesi deli gibi atılıp kapıyı açtı Hole girince kalın bir duman tabakası içinde prizde unutulmuş ütünün masayı ve örtüsünü tutuşturduğunu güçlükle farkettiler. Simsiyah kesilen örtü yavaş yavaş yanarak yere sarkmış, halının kenarını da yakarak kocaman bir delik açmıştı Henüz etrafı alevler sarmamıştı.

Komşuların da telâşlı yardımlariyle yangını güçlükle önlediler. Kapılar camlar açıldı, ev dumandan temizlendi.

Şaşkınlık içinde kalan kadıncağız telâşından kocasına telefon etmeyi bile hatırına getirmemişti.

Azmi bey olanları öğrenince telâşlanmış «hemen geliyorum» diyerek telefonu kapamıştı.

Bobi, mahallede günün kahramanı olmuştu Herkes ayrı ayrı kucağına alıyor, seviyor, şekerlemeler çikolatalar ikram ediyordu. Fakat biraz sonra Azmi Beyi karşısında görünce yediği tekmeyi unutmıyan zavallı hayvan kuyruğunu bacakları arasına kıstırarak bir kanepenin altına saklanıverdi.

Halbuki Azmi Bey artık Bobinin düşmanı değildi. Küçük Fino sayesinde yangın önlenmiş evi kurtulmuştu. Koltuğun altından köpeği çıkararak kucağına aldı, okşadı.

Ertesi gün Azmi beyin gönderdiği marangoz bahçede Bobi ve yavrularının yeni evini hazırlarken küçük Finocuk yavrulariyle kuyruğunu sallıyarak memnun memnun etraflarında dönüyordu.

Kim Biliyor'un Cevapları

1. Evet. İstanbul. Araya Boğaz girdiğinden şehrin bir kısmı Avrupa bir kısmı da Asya kıtası üzerinde bulunmaktadır.
2. Cıva. Ancak —39° de donarak katılaşır. Açıkta bırakıldığı zaman normal sıcaklıkta bile daima bir miktar buharlaşır.
3. 1325 yılında Meksiko vâdisine gelen Aztek'ler tarafından kurulan Meksiko şehrinin batı yarım küresindeki en eski şehir olduğu sanılmaktadır.
4. Kutup bölgelerindeki sürekli karların üst üste yığılmasiyle meydana gelen buzullar, dağ yamaçlarından aşağıya doğru durmadan hareket ederler. Bu sırada deniz kıyısına ulaşanlardan parçalar koparak denizde yüzen buz dağlarını meydana getirirler. Güney kutup bölgesini kaplıyan Antartika kıtasından kopan aysbergler çok büyüktür. Bazılarının yüksekliği 500 m. yi yüzölçümü ise birkaç bin kilometre kareyi bulabilir. Bunların kütlelerinin 1/9 u su yüzeyinde geri kalan kısmı su içindedir. Aysbergler akıntılarla daha alçak paralellere doğru sürüklenirler. Kütleleri çok büyük olduğundan eriyip ortadan kalkmaları çok uzun hattâ yıllarca sürer. 45° paraleline kadar inebilen aysbergler deniz trafiği için büyük bir tehlike teşkil ederler. Bu yüzden aysbergleri gözliyen ve her an değişen yerlerini gemilere bildiren uluslararası bir teşkilât kurulmuştur.
5. Şeker gibi tatlı beyaz bir tozdur. Maden kömürü katranından elde edilir. Kamış şekerinden 400 - 500 defa daha tatlı olmakla beraber besi değeri hiç yoktur. Bu yüzden şekerin yerini tutmaz. Daha çok şeker hastalığına tutulmuş olanlara verilir. Sakarin ilk defa 1879 yılında Constantin Fahlberg adında bir Alman ve Ira Remsen adında bir Amerikalı kimyager tarafından bulunmuştur.
6. Vücudumuzda ağırlığımızın 1/12 si kadar kan dolaşmaktadır. Buna göre 60 kg. gelen bir kimsenin vücudunda 5 kg. kadar kan var demektir.

Güneydoğu Asya'da önemli bir memleket:

SİYAM

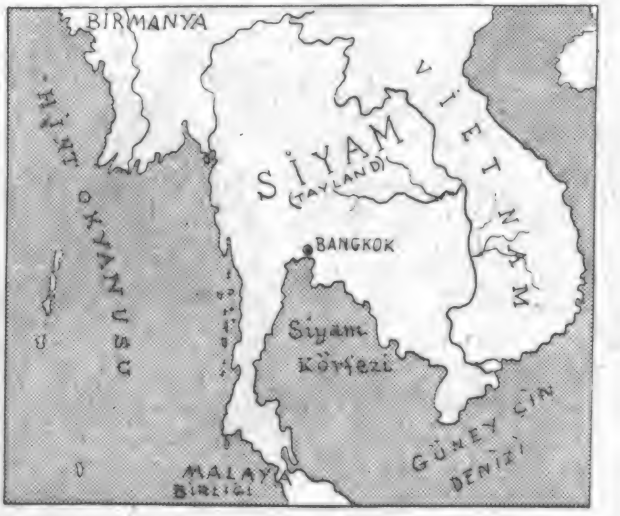

ASYA'nın Güney doğusunda bulunan Siyam (Tayland) ın başkenti Bangkok'a Uzak - Doğunun Venedik'i denir. Çünkü sokakların bir çoğu «klong» adını verdikleri kanallarla doludur. Bundan dolayı alış-veriş daha çok kayıklarda yapılır. Bu kayıkların bir kısmında ise çay satılır. Bazı kayıklar ise âdeta seyyar birer lokanta halindedir... Bunların içinde küçük sobalar bulunur ve kayıktaki adam sobanın üstünde pişirdiği pirinç, sebze ve balıkları sıcak olarak satar.

Kanal olmıyan kuru sokak ve caddeler ise otomobil ve otobüslerle dolup taşar.

Saray ve Mâbetler

Şehrin en güzel binaları saray ve mâbetlerdir. Burada üç yüzden fazla mâbet vardır. Bunların içinde en güzeli, büyük sarayın mâbedi olan Wat Keodur. Mâbedin kapısında, alçıdan yapılmış, üzerleri her renkten birçok küçük porselen parçalariyle kaplı olan, iki tane muazzam dev heykeli vardır. Mâbedin içindeki en mühim eşya, aslında yeşil jad taşından oyulmuş ve «Zümrüt Buda» ismi verilen heykeldir. Bu heykele yılda üç defa, sıcak, yağmurlu ve serin mevsimlere göre değiştirilen altın elbiseler giydirilir.

Memleketin En Büyük Serveti

Memlekette bolluğu en fazla dikkati çeken şey «tek» adı verilen bir çeşit meşe ağacıdır. Bunlar endüstrisinin en önemli ham maddesidir. Bu muazzam meşe kütüklerini hayvanlar ormanlardan, üç ufak nehrin birleşmesiyle meydana gelmiş olan, Çao Praya nehrine kadar iterler.

Köy ve Kasaba Evleri

Köy ve kasaba evleri, sellerden korunmak için yerden oldukça yüksekte ve bambu ve tek ağacından faydalanılarak yapılmıştır. Bu evlerin çoğunun bambudan yapılmış bir çitle çevrili bahçeleri vardır. Bu bahçelerde sebze yetiştirilir. Bol miktarda kakao ve muz ağaçları bulunur.

Halkın Başlıca Gıdası

Halkın başlıca gıdası pirinçtir. Pirinç piştikten sonra çeşitli meyva, taze sebze ve baharatla yenir. Pirinçten sonra en çok yenen şeyler sebze ve meyvalardır.

Mâbetlerdeki Rahipler

Mâbetlerde yaşıyan rahiplerin malları ve paraları olmaması icabettiğinden, bunların yemekleri halk tarafından verilir. Bilhassa köylerde, sarı elbiseli rahipleri, ellerinde yemek çanaklariyle, ev ev dolaşıp yemek isterken, sık sık görmek mümkündür.

Memleketteki bütün erkek çocuklar büyüdükten sonra hiç olmazsa bir müddet için bir manastırda kalırlar.

Pandora ne yaptın?

GÖKTEN ateşi çalıp, insanları aydınlığa kavuşturan Prometheus'un kardeşi Epimetheus yalnızlıktan çok dert yanıyordu. Şikâyetleri tanrıların en büyüğü Zeus'un kulağına ulaşınca ona bir hayat arkadaşı hediye etmeği düşündü ve el sanatları tanrısı Vulcanus'a ustalığının bütün inceliğini ortaya koyacak nitelikte bir kadın heykeli yapmasını emretti.

O zamana kadar yeryüzünde hiç kadın yoktu. Bu yüzden bu olay tanrıçaları çok ilgilendirdi. Demirciler tanrısının ne yaptığını büyük bir sabırsızlık ve merakla takip etmeğe başladılar.

Tanrıların oturduğu dağın zirvesinin az aşağısında çağıldıyan bir pınar vardı. Vulcanus bu pınarın yatağından avuç avuç çıkardığı çamuru yoğurup buna bir kadın şekli verdi.

İşin yarı yarıya bittiğini gören tanrıçalar biz de yardım edelim diyerek herbiri çamurdan yapılmış bu kadına hediyeler bağışlamağa başladılar.

Akıl ve zekâ tanrıçası Athena, «Akıllı olacaksın» dedi ve heykelin beline kıymetli taşlarla süslü bir kemer taktı. Aphrodite heykele güzel olacağını söyledi.

Bereket tanrıçası Ceres heykelin boynuna çiçek çelenkleri taktı. Nasıl durduğunu anlamak için geri çekilip seyretmeğe koyuldu.

Tam bu sırada tanrıların habercisi Aphrodite, elinde üstü kakmalı kocaman bir kutuyla çıkageldi. «Benim de bir hediyem var» dedi. «Ben de senin meraklı olmanı diliyorum.»

Sonra elindeki sihirli değneği heykelin dudaklarına dokundurarak «Konuş, Pandora» dedi. «Bundan böyle adın herkesin hediyesi anlamına gelen Pandora olsun.»

Bunun üzerine heykel canlanıp tatlı tatlı konuşmaya başladı. Hareketlerindeki incelik ve asillik tanrıçaların hepsini hayran bırakmıştı.

Az sonra Hermes Pandora'yı elinden tuttu ikisi birlikte oradan uzaklaştılar.

Zeus gökyüzünden olanları büyük bir memnunlukla seyrediyordu. Ateşi gökten çaldıkları için insanlara çok kızmıştı. Onlardan bunun acısını çıkarmak için de bir plân tasarlamıştı. Hermes'in elindeki kutu bununla ilgiliydi. Hele bu yeni yaratığa merak bağışlanması plânının çarçabuk gerçekleşmesine yarıyacaktı.

Bu sırada Hermes ile Pandora Epimetheus'un evine yaklaşmışlardı. Haberci tanrı kutuyu güzel kadına vererek, «Bu da büyük tanrı Zeus'un size düğün hediyesi» dedi. «Fakat bunu açmamanız şart.»

Pandora, «Şöyle bir defa göz atmak da mı yok?» diye sordu. Bunun üzerine tanrı kurnaz kurnaz «Kapağını kıl kadar bile oynatmamağa dikkat edeceksiniz» cevabını verdi. Pandora kızgın kızgın «Peki ama niçin?» deyince «Zeus yasak etti de ondan» cevabını aldı.

Epimetheus onları görüp yanlarına gelmişti. Tanrıların kendisine verdiği bu canlı hediye pek hoşuna gitmişti. Haberci tam ona da kutunun hiç açılmıyacağını söyleyince, Epimetheus gerektiği gibi hareket edeceğine sıkı sıkı söz verdi.

Pandoranın böyle bir bağı yoktu. Bu arada gün geçtikçe kutu aklını daha fazla kurcalamağa başlamıştı. Bir kere, Hermes, kutunun içinde ne olduğunu söylememiş, üstelik de açılmamasını tembihlemişti. Bunlar Pandoranın merak duygularını uyandırmıştı. Epimetheus'un ikide bir kutuya elini sürmemesini tekrarlaması da kadının merakını büsbütün artırmıştı. Epimetheus sabahleyin evden çıktıktan sonra yarı yoldan dönerek karısına ne olursa olsun kutuya dokunmamasını söyledi.

HANGİSİ DOĞRU'nun CEVAPLARI

1 — 212°. 2 — Anadolu Hisarı. 3 — Alis Harikalar Diyarında. 4 — Yeşil. 5 — Madame Curie.

Bir gün yine her zamanki gibi ona ne yapması gerektiğini tembihledikten sonra çıkıp işine gitti. Pandora evde yalnız kalmıştı. İşlerini bitirdikten sonra canı sıkılmağa başladı. Vakit geçirmek için ne yapacağını düşündü, fakat kendisine her şey tatsız geliyordu, çünkü aklını durmadan bir tek konu kurcalamaktaydı.

Bir ara kararsızlık içinde bocalıyarak odada gezinirken kendini kutunun önünde buldu. Epeyce bir süre yasağa karşı gelmemek için kendisiyle savaştı.

İlkin yavaş yavaş kutuya doğru iki adım attı. Sonra iki daha. Elini uzatıp usulca kapağa dokundu. Sonra «Ne kadar da tozluymuş» diyerek mendilini çıkarıp silmeğe başladı. Bu arada hiç değilse kulağını koyup kutunun içini dinlemek aklına gelmişti. Fakat içerden garip vızıltı şeklinde bir ses duyunca, bunun ne olduğunu anlamak için daha fazla dayanamadı.

Kapağı kaldırmasıyla bir sürü küçük, korkunç yaratığın dışarı fırlaması bir oldu. Bunlar garip sesler çıkararak oraya buraya saldırmağa başlamışlardı.

Pandora korkudan ve şaşkınlıktan ne yapacağını bilemiyordu. Oturup ağlamağa başladı.

İğrenç yaratıklar tam pencereden dışarıya çıkarlarken Epimetheus da içeri girdi. Kutunun kapağını açık görünce korkuyla «Pandora, ne yaptın?» diye bağırarak ileri atıldı.

Bu sırada bir ses:

«Dur! Pandora'nın ne yaptığını ben açıklıyayım» diye gürledi. Başlarını kaldırınca haberci tanrı Hermes'le göz göze geldiler.

Tanrı odada yankılar yapan bir sesle «Pandora bu kutuya hapsedilmiş olan bütün hastalık, keder, her türlü kötülük ve felâketi salıverdi. Bundan böyle insanoğlu bunlardan kendisini kurtaramıyacak» dedi.

Pandora hıçkıra hıçkıra ağlamağa başlamıştı. Tanrı gülümsiyerek «Sus da, dinle» dedi. Kutudan kulaklarına son derece hafif bir ses geliyordu. Bu «beni de çıkarın, beni de çıkarın» diyordu.

Hermes, kutuyu tekrar açmalarını söyledi. Epimetheus kapağı kaldırınca çok minik ve güzel bir yaratık kutunun kenarına tırmandı. Sonra parlak kanatlarını açarak yükseldi. Önlerinden geçerken Pandorayla Epimetheus'a parmaklariyle dokundu. Birdenbire oda, içe ferahlık verici bir ışıkla aydınlandı. Perinin güzelliği Pandora'nın gözlerini kamaştırmıştı. Bu yüzden «Bu da kim?» diye sormaktan kendini alamadı... Hermes, «Ümit» tir, dedi. «Kutuya, insana felâket getirecek olan yaratıkların vereceği üzüntüyü hafifletmesi için konulmuştu. Ümit yeryüzünde durdukça insanoğlunun üzülmesine hiçbir sebep yok.»

Hermes bir güneş ışınına binerek uzaklaştı. Ümit dünyada kalmıştı. Pandora ve Epimetheus bu sakin, sevimli yaratığa bakınca her şeyi unutarak tatlı tatlı gülümsemeğe başladılar.

DENİZE KARŞI

Deniz güzel mi güzel görünür pencereden,
Bakarım gemiler, yelkenliler geçer sıra sıra.
Peşinden kuşlar geçer dizi dizi bembeyaz,
Kanat açıp uçarlar ufuklardan ufuklara

Deniz güzel mi güzel görünür pencereden,
Elimden sevmemek gelmez bu dünyayı.
Garip bir şarkı mırıldanırım yosun kokulu,
Ölürcesine severim yaşamayı, denizlerde dolaşmayı.

Deniz güzel mi güzel görünür pencereden,
Yadırgamam balıkçıların şarkılarını.
Bakarım her şey masmavi, bakarım her şey pırıl pırıl,
Çekip dururum ciğerlerime iyot kokularını.

Sabih ŞENDİL

BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya :
1 — Melek. 2 — Ela. 3 — La, an. 4 — Ana. 5 — Bir erkek ismi.

Hazırlayan : H. Sabri Kısar

Bir Kamboç Masalı

İhtiyar adamla

EVVEL zaman içinde herkesten uzakta sık bir ormanın bir köşesinde tek başına yaşıyan çok akıllı bir adam vardı. Yıllarca memleket memleket dolaşarak doğu ülkelerinde çok raslanan kendi içine kapanıp derin düşünme usullerini öğrenmişti. Bu çabalamaları boşuna gitmemiş, sonunda ölüleri diriltecek kadar ustalığa erişmişti.

Bir gün ormanda dolaşırken bir kaplan ölüsüne rasladı. Hayvancağız kazara zehirli bir yılanın yuvasının üstüne yatmış, onun uykuya dalmasını fırsat bilen yılan da kaplanı sokarak öldürmüştü.

İhtiyar bilgin kaplana yapılan bu kötülüğe dayanamıyarak onu derhal diriltti. Fakat kaplan öylesine kötü kalbli, öylesine nankördü ki, daha dirilir dirilmez ihtiyarın üzerine saldırmağa kalktı. Kendisini daldığı derin uykudan uyandıran ihtiyarı bu saygısızlığından ötürü derhal cezalandıracağını söylüyordu.

Adam teşekkür yerine böyle bir şeyle karşılaşınca çok şaşırdı. Bu yüzden de oralardaki anlaşmazlığın haklı bir sonuca bağlanması için bir yargıca baş vurmaları fikrini ileri sürdü. Kaplanın buna aklı yattı, çünkü ormanda kendisinden daha kuvvetli bir yaratık yoktu. Nasıl olsa başvuracakları hayvanların hiçbirisi ihtiyar adamın tarafını tutmağa cesaret edemiyecekti.

Dâvalarına bakacak birini bulmak üzere birlikte ormanda ilerlemeğe başladılar. Az sonra kurtla karşılaştılar.

İhtiyar bilginle, kaplanın kendisine doğru geldiklerini gören kurt, kendi kendine şöyle düşündü. «Bu akıllı adam artık bizler için tehlikeli olmaya başladı. Vahşi hayvanları evcilleştiriyor, üstelik onlara hâkim olabilmek için sayıca çokluğun ve kuvvetli olmanın pek önemli şeyler olmadığı inancını aşılıyor. Bundan kurtulmanın bir yolunu bulmak zamanı çoktan geldi.»

Kurt, insanoğluyla kaplan arasındaki anlaşmazlığı kendisinin bir sonuca bağlıyacağını öğrenince pek sevindi ve hemen adamı yemenin kaplanın hakkı olduğunu belirtti.

Kurdun kötü niyetini sezen akıllı ihtiyar bunun haklı bir karar olmadığını ileri sürerek kabul etmedi.

Bu defa başka birini aramağa koyuldular. O sırada karşıdan inek kardeş görününce ihtiyarın içine su serpildi. Bu iyi yürekli, özü sözü doğru hayvan, ottan başka birşey yemediğinden hiçbir kötü niyeti olamazdı.

Fakat sonuç hiç de ihtiyarın umduğu gibi çıkmadı. Kaplanı karşısında görüverince inek korkudan ne yapacağını şaşırdı. Kaçacak vakit olmadığı gibi saklanacak hiçbir yer de yoktu. Kendisini koruması için adamın arkasına sığındı.

Durumu kendisine bildirdiklerinde ihtiyarın düştüğü bu durum onu çok üzdü o da kaplanın tarafını tutmak zorunda kaldı.

İneğin korkudan böyle bir karar verdiğini görünce ihtiyar tekrar itiraz etti. Dâvanın tarafsız ve özü sözü pek bir kuş olarak tanıdığı akbaba tarafından görülmesini istedi. Böyle bir dilekte bulunmasının da sebebi şuydu: Akbabalar leş yerlerdi. Sonra kaplandan korkmalarına da bir sebep yoktu.

Akbaba bir insanla bir

hayvanın kendisine doğru geldiğini görür görmez hemen adamı öldürtüp kaplanın bıraktığı artıkla karnını doyurmanın yollarını araştırmağa koyuldu. Mesele kendisine anlatılınca hemen kaplanın ihtiyarı yemesi gerektiğini söyliyerek ikisi arasındaki anlaşmazlığı bir çırpıda düzeltiverdi.

İhtiyar bilgin, bunun çok bencil bir karar olduğunu söyliyerek yine kabul etmedi. Bunun üzerine iyi kalbli, kimsenin işine karışmıyan, vaktini eğlenmekle geçiren maymun kardeşe gittiler.

Maymun, adamı görünce eline bir daha böyle bir fırsat geçmiyeceğini düşündü. Babası bir insanoğlunu, düştüğü bir tuzaktan kurtarmış fakat adam teşekkür yerine hayvanın kafasına vurup cansız bırakmıştı. Maymun babasının intikamını almak için hemen adamın öldürülmesine karar verdi.

İhtiyarın artık bütün ümitleri kırılmıştı. Sonunda orman tanrısı Teveda'ya başvurdu. Tanrı Teveda'nın görevi, ormandaki hayvanların kavgasız gürültüsüz, kardeş kardeş geçinmelerini sağlamaktı. Uzun bir süredir yaptığı gözlemler sonunda ormandaki en bozguncu hayvanın insanoğlu olduğu kanısına varmıştı. Av partileri, ağaç kesme, orman yangınları, insanoğlunun başının altından çıkan, ormanın güvenliğini altüst eden şeylerdi. Bu yüzden o da ihtiyarı suçlu buldu.

Artık ihtiyarın kolu kanadı kırılmış tutunacak dalı, güvenecek kimsesi kalmamıştı. Kaplandan kendisine son bir fırsat daha vermesini istedi. Hayvanlar âleminde dürüstlüğü, haklıya mutlaka hakkını vermesi, titizliğiyle tanınan Tavşan kardeşin bu işe ne diyeceğini merak ediyordu.

Kuvvetinin üstünlüğünden dolayı kaplan kendisine öyle güveniyordu ki, hemen teklifi kabul etti.

Tavşan ikisini de büyük bir dikkatle dinledikten sonra şöyle dedi: «Bu meseleye yerinde bir karar verebilmek için olayı gözlerimle görmem gerekirdi. Şimdi gelin sizinle olanları baştan yaşıyalım.»

Üçü birlikte, ihtiyarın kaplanı dirilttiği ulu ağacın altına gittiler. Tavşan kap-

(Devamı S. 43 de)

Kaplan

(Unesco/de Carlo)

Tövbeler Tövbesi

YAZLIK evleri denizin kenarında olan komşumuz, pazar sabahı bizleri davet etti. Çoluk çocuk gittik. Hava sıcak mı sıcak! Eh! Ağustos son günlerini yaşıyor. Yalıya vardığımızda terlerimizi kuruttuk ve hemen denize daldık. Serinledik, yorgunluğumuzu giderdik. Çocukların sevinçlerine diyecek yoktu. Su topu oynuyorlar, yüzüyorlar, kayıkla geziyorlar, pazarın keyfini çıkarıyorlardı. Anneleri bir aralık:

— Denizde kaldığınız yetişir, haydi çıkın, diye seslendiğinde,

— Bırakın Hanımefendi oynasınlar, hepsi sınıflarını geçmişler, okulları nerde ise açılacak, yaza kana kana doysunlar.

— Siz güneşte ve denizde çok kalmayın dersiniz de.

— Doğru, ama hepsi söz dinlemiş usulü ile vücutlerini tunç gibi yakmışlar. Artık güneş pek tesir etmez,

— Siz bilirsiniz.

Yemeğe oturunca dikkatimi masanın ucuna sanki iğreti oturmuş gibi duran, bir türlü lokmaları ağzına götürmeyen ev sahibinin oğlu çekti.

— Mehmet, sen hasta mısın? Neden yemek yemiyorsun?

— Yiyemiyorum, bir lokma ekmek mideme gitse bir yanma, bir bulantı, bir ağrı başlıyor.

— Vah! vah! ne zamandan beri böyle yemek yiyemez oldu?

— 15 gündür.

— Doktora görünmedin mi?

— Geçer diye bekledik.

Bu sırada annesi atıldı:

— Doktor bey, sapa sağlam midesi vardı, taşı yutsa eritirdi, on gün içinde belki 3-4 kilo zayıfladı, yemek zamanı olunca sofraya oturmak istemiyor, ne yese, derhal bulantı, ağrı başlıyor.

Anladım, had mide yangısı (iltihabı) geçiriyor. Herhalde abur cubur yedi, midesini zedeledi.

— Haklısınız doktor amca, sıcaklarda, bol bol dondurma yedim, buz gibi gazoz içtim, ondan sonra da bu hale geldim.

— Çok soğuk, çok sıcak, bol yemeğin mideyi zedeleyeceğini bildiğin halde gene de içtin demek. Olmadı doğrusu! Orta 2'ye geçen bir delikanlı böyle şeyler yapmamalı. Neyse olmuş bir kere. Midemiz, kalbimiz kadar mühim bir organımızdır, iç duvarlarındaki bezler besinlerin sindirimini yapar, asit kloridrik, pepsin çıkarırlar. Çok sıcak, çok soğuk, acele, iyi çiğnemeden lokmalar mideye gönderilirse duvarı dağlanır. Ekşime, yanma, gaz, ağrı insanı bitirir, zayıf düşürür, çalışamaz hale getirir. İş bu kadarcıkla kalsa gene iyi, dikkat edilmezse ileride ülserlere, mide içinde yaralara yol açılır.

— Midemde yara olmasın?

— Hayır yavrum hekimler senin şikâyetlerine had gastrit tâbir ederler, şimdi vereceğim ilâç ve rejimle bir haftada düzelebilirsin.

— Teşekkür ederim, bir daha çok soğuk, çok sıcak şeyleri mideye göndermek mi? Tövbeler tövbesi.

Dr. Kâmran ŞENEL

BİLMECE BULMACA...

	1	2	3	4	5
1	N	E	L	A	L
2	E	L	A	■	A
3	L	A	■	A	N
4	E	■	A	N	A
5	K	E	M	A	L

Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya :

1 — Tersi defterin arkadaşı. 2 — Göz rengi. 3 — Bir nota, zaman. 4 — Anne. 5 — Bir erkek ismi.

(Çözümü S. 37 de)

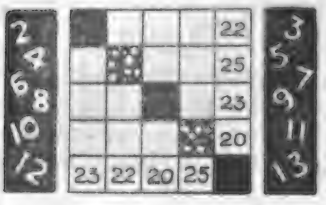

RAKAMLI BULMACA

Beyaz rakamları boş karelerin içine o şekilde yerleştirin ki, bunların soldan sağa veya yukarıdan aşağıya toplamları, yazılı olan siyah rakamlara eşit olsun.

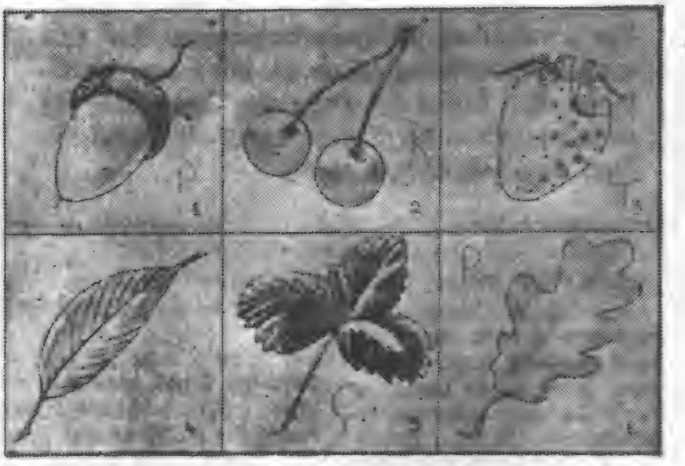

Alt sıradaki yapraklar, üst sıradaki meyvalara aittir. Bunların hangisinin hangisine ait olduğunu bulun.

(Çözümü S. 19 da)

ORİJİNAL BİR BULMACA

Ben 14 harfli bir ilçenin adıyım.
1-1, 2, 6, 2, 8 harflerim bir besin
2-1, 7, 8, 6 ncı harflerim bir yön
3-3, 4, 5 inci harflerim bir rakam
4-6, 7, 8, 9 uncu harflerim beyazın tersi
5-5, 2, 10, 4, 14 üncü harflerim çayın büyüğüdür.
Bilin bakalım ben neresiyim?

Çözümü : Şebinkarahisar (Hazırlayan: Bület Bayer)

1 — Şeker. 2 — Şark. 3 — Bin. 4 — Kara. 5 — Nehir.

Fatoş Ne Yapıyor?

Fatoş her gün tekrarladığımız şeylerden birimi yapıyor. Resme biraz dikkatle bakarsanız bunu anlarsınız. Bulamadınızsa biz söyliyelim:

1 — Çayını boşaltıyor 2 — Karıştırıyor 3 — İçiyor

Yer Sarsıntıları

Yer sarsıntıları yüzeyde başlamaz. Asıl sarsıntı yeryüzünden yüzlerce kilometre derinlerde olur. Bizim duyduğumuz depremler yüzeye ulaşırken hayli zayıflamış olan titreşimlerden meydana gelmiştir.

İNSANOĞLU yıkıcı tabiat kuvvetleriyle karşılaştığı gündenberi onlarla çetin bir savaşa girişmiş, kimisini yenmesini, kimisini de kendisine yararlı bir hale getirmesini başarmıştır. Fakat henüz deprem tehlikesini önlemiş sayılamaz. Çoğunlukla ağır can ve mal kaybına sebep olan yer sarsıntılarının önceden kestirilmesi bugün bile imkânsızdır. Bu yüzden de, insanoğlu çok eski devirlerdenberi, bu tabiat olayını gizli etmenlere bağlamış ve onu korkunç bir kuvvet olarak tanımıştır.

Fakat bugün bilginler artık bu fikirde değildir. Onlara göre, yer sarsıntılarının sebebi son derece basittir. Toprak ana, yerleşmek için, zayıf bir noktada sarsılmaktadır.

Dünya adını verdiğimiz gezegen, sandığımız kadar sağlam, dayanıklı ve sabit değildir. Çok yavaş da olsa durmadan değişmektedir. Meselâ yeryüzünü örten dağların çoğunun yüksekliği artmaktadır. Dağları dünyanın dış kabuğunda meydana gelmiş buruşuklara benzetebiliriz. Tıpkı insanların yüzünde beliren kırışıklıklar gibi bunlar da dünya yaşlandıkça daha bârizleşmekte, kalınlıkları fazlalaşmaktadır. Öte yandan çok ihtiyar dağlar da durmadan aşınmaktadır. Birbirine zıt bu iki gerçeği şu şekilde özetliyebiliriz. Yer kabuğu bazı noktalarda incelirken bazı noktalarda da kalınlaşmaktadır.

Dünyanın merkezine doğru inildikçe kayalardan yapılmış olan kabuk bükülmektedir. Fakat bu bükülme pek derinlere kadar sürüp gidemez. En zayıf olduğu yerde kırılıverir. Hele önce bir defa kırılmaya uğramışsa ufacık bir kuvvet karşısında bile tekrar aynı yerden çatlayıverir. Bu arada tabakalar yerleşinceye kadar hafif sarsıntılar meydana gelir İşte depremin belli başlı etmenlerinden biri budur.

Bu sarsıntılar çoğu defa farkedilmezler fakat bazan da öyle şiddetli olurlar ki, yer çatlar, derin yarıklar meydana gelir. Toprak açılarak evleri, yolları, bahçeleri kısacası deprem alanındaki herşeyi içine alır. Bu arada bazan dağların ortadan kaybolduğu, nehirlerin yataklarını değiştirdiği de olur.

Yer sarsıntıları yüzeyde başlamaz. Asıl sarsıntı yeryüzünden 5-10 hattâ yüzlerce km. derinlerde olur. Bizim duyduğumuz depremler yüzeye ulaşırken hayli zayıflamış olan titreşimlerden meydana gelmiştir.

Yer kabuğu bazı kısımlarda çok zayıftır. Bu yüzden buralarda sık sık depremler olur. Bunun aksine bazı yerlerde çok sağlamdır, buralarda ise hiç yer sarsıntısına rastlanmaz.

Deprem dalgaları her yöne doğru yayılırlar. Depremlerin gönderdikleri titreşimleri sismograf denilen duyarlı araçlar kaydeder. Sismograf yer sarsıntısının ne zaman, ne derinlikte meydana geldiğini ve ne kadar sürdüğünü gösterir.

Depremler hakkında kesin ve doğru bilgiler elde etmek için yeryüzünün çeşitli yerlerinde istasyonlar kurulmuş ve buralara sismograflar yerleştirilmiştir.

Durgun bir göle taş attığınızda merkezden dışa doğru gittikçe büyüyen iç içe daireler meydana gelir. Toprağın derinliklerinde bir kırılma olunca da aynı olay bu defa başka bir ortamda tekrarlanır. Kırılmanın etkisiyle bir dalga treni meydana gelir. İlk dalga kestirme bir yol tutar. Şiddeti o kadar fazladır ki onu yolundan hiç bir şey döndüremez. Hızı aşağı yukarı saniyede 8 km. kadardır. Zelzele dalgasının ikinci halkasının hızı daha az olup, önüne bir kaya tabakası çıkarsa yolunu değiştirir. Sonuncu dalga, en büyükleri aynı zamanda en yavaşlarıdır. Aşağı yukarı saniyede 3,5-4 km. hızı vardır. Şiddetli bir zelzelede yukarıda saydığımız dalga-

(Devamı S. 45 de)

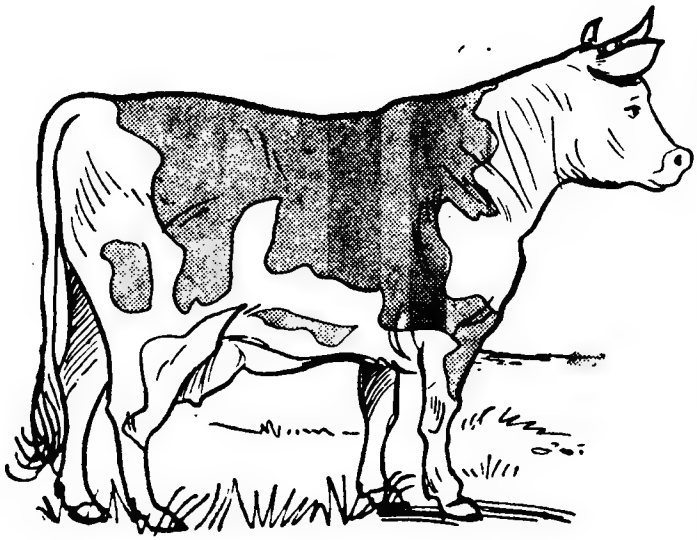

Hayvanlarda analık duygusu

YAVRULARINI yalnız insanlar sevmez. Hayvanlar da yavrularına son derece düşkün olurlar. Bu düşkünlük olmasa hayatın devamı mümkün olabilir mivdi? Çünkü yavrular korunmaya, şefkat gösterilmeye muhtaç olan canlılardır.

Her gün, kucağınıza alıp sevdiğiniz, kulağını, kuyruğunu çektiğiniz kedilerinize dikkat ediniz bunlar anne olunca, yavrularını kimseye dokundurtmak istemezler. Ulu orta yavrularını alanlara bağırır, çağırır, hattâ saldırırlar, bir tehlike karşısında yavrularını dişleri arasına alarak, uzaklaştırırlar.

Hele köpeklerin annelığı daha önemlidir Yavruları ile daima baş başa kalır, onların havlamalarından çeşit, çeşit mânalar çıkarırlar. Yavrularına yaklaşan sahipleri bile olsa kimseye güvenemezler. Hele biraz yabancı olursa ona hücum edip saldırır. Yavrularını koruma yolunda bu kadar titizlik gösteren anne köpek, çocuklarına karşı da son derece bağışlayıcıdır. Onların kulağına, burnuna, ağzına sokulmalarını gülümsiyerek seyreder. Sırtına çıkanlara, ayağının altında dolaşanlara şefkatle bakar. Ezilmemelerine, rahatsız olmamalarına çalışır Köpeklerin yavrularını emzirmeleri, gerçekten şefkatin en büyük örneğidir. Kendisini koyuveren, dinlendiren köpek, olanca sütünü yavrularının emmesi için elden geleni yapar.

Koyunların, kuzularını sevişini hiç gördünüz mü? Onları okşarlar, yalarlar, kuzular da ince sesleri, kıvrak yürümeleri ile annelerini sevindirir, şenlendirirler.

Yavrulu inek çayırlarda çabuk çabuk otlayıp, çobanın gözünden kaybolarak yavrusuna kaçmak için ahırın volunu tutar. Ahıra vaklaştığı zaman çıkardığı seslerle yavrusunu çağırır Sahibının haberi olmadan yavrusuna vaklaşabilirse sütünün hepsini de yavrusuna vererek onu tamamen doyurmaya çalışır. İnek sahipleri de süt emen buzağılar için ineğin memesinde biraz süt bırakmaya önem verirler. Fakat inek, yavrusuna daha çok süt ayırmak için sütünü çeker gizler.

Bir gün İstanbul dolayında kı Küçükçekmece vanındakı mandırada idim. On beş tane mandanın sütü sağılacaktı. Mandalar yavrularını yanlarında görmeden süt vermivorlardı. Sütlerini çekıvorlardı. Mandalardan birinin yavrusu ölmüştü. Bunun sütünü almak için mandıracı keçeden bir manda yavrusu yapmıştı. Bunu, mandanın memesine vaklaştırıyor, manda da, yavrusu zannederek sütünü veriyordu.

Hayvanların yavrularına karşı sevgisi bu kadar özlü ve köklü olduktan sonra insanlarınkının nasıl olması gerektiğini artık siz düşünün... Birçok anneler; babalar vemezler yavrularına vedıılar. Giymezler, çocuklarına giydirirler.

Yavruları için bundan çok daha fazla fedakârlıklara katlanan ana babalar da az değildir.

Kerim YUND

BİR KAMBOÇ MASALI

(Baştarafı S. 38 de)

lana yılan deliğinin üstüne yatmasını söyledi. Yılan bir hayvan kokusu alınca tekrar delikten çıktı kaplanı ısırdı.

Kaplanı, ihtiyar tekrar diriltmek istediyse de tavşan, kaplanı ölüme mahkûm ettiğini ve cezasının yerine getirildiğini söyleyerek adamın böyle bir şey yapmasını önledi.

Böylece hak yerini bulmuş oldu. Bu olaydan sonra tavşan, ömrünün sonuna kadar ormanda güven içinde uzun yıllar yaşadı.

Aklı doğruluk yolunda ve zekice kullandıktan sonra kötülük yapmak istiyen en kuvvetli yaratıkları yenmek işten bile değildir.

(Unesco) dan

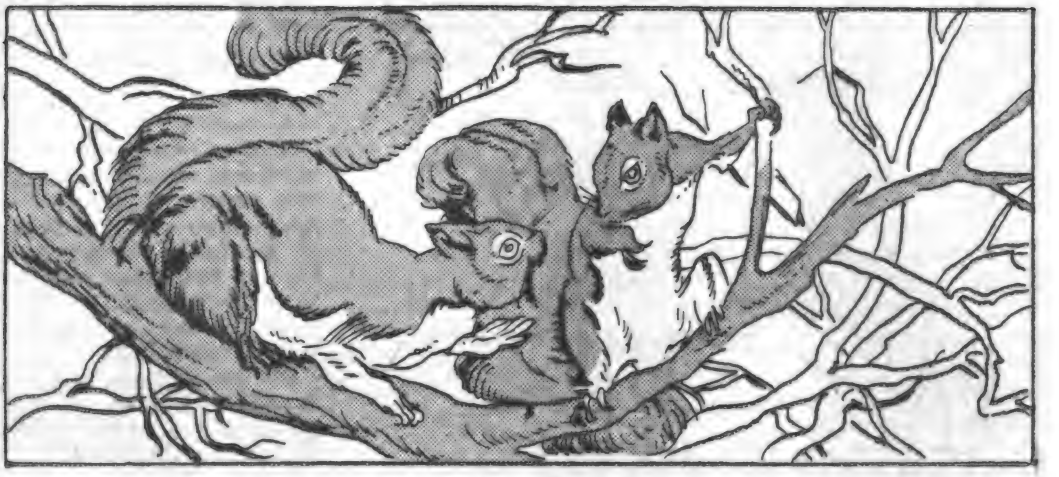

Sincap kardeşin kış hazırlığı

CİK-Cik adı insanın aklına kuşları getiriyorsa da bu bizim Cik-Cik kardeş kuş değil minik bir sincaptı.

Cik-Cik'in kardeşleriyle birlikte dünyaya gözlerini açtığı ve hayatlarının birinci baharını bir arada geçirdikleri yuva, ağaçlarla örtülü yemyeşil yüksek bir tepenin yamacındaki ulu bir çam ağacıydı. Yavrular biraz serpilince dallar arasında türlü türlü cambazlıklar yapmağa, oyunlar oynamıya başladılar. En çok saklambaç, koşmaca, köşe kapmaca oynarlar, zamanlarının büyük bir kısmını da birbirleriyle tatlı tatlı çene çalarak geçirirlerdi. Arada sırada kuru dallar, lif haline getirilmiş ağaç kabuklarından yapılmış kocaman yuvalarına da uğramayı unutmazlardı. Eğer anneleri oradaysa yanından ayrılmazlardı.

Aradan bir süre geçmiş yavrular ana ve babalarının yuvasından ayrılıp kendi kendilerine bakacak, yeni yuvalar açacak kadar büyümüşlerdi artık.

Cik cik yeni yuvasını, yamacın üst kısmındaki bir mazı koruluğunda kurdu.

Tepeden çıkan bir kaynak yamacın o yanını tutarak minik bir ırmak halinde aşağı iniyordu. Taşlar, kırılmış kaya parçaları üstünden atlarken minik çağlıyanlar meydana geliyordu. Zaten yamacın o yanı, kurak olan diğer kısımlardan bambaşkaydı. Burası ulu ağaçlar, çeşitli bitkilerle kaplı kısacası bir yeşillik cennetiydi.

Daha bir yaşına gelmeden yuvasına yabancıları yaklaştırmamak için yapılması gereken her türlü şeyi kendi kendine bulup çıkarmıştı. Keyfi yerindeyken ağacın bir dalı üstüne oturup neşeli şarkılar söylerdi. Öbür sincaplar pek yaklaşırlarsa şarkısını kesip onlara çıkışmağa başlardı. Eğer bununla da onları uzaklaştıramazsa bu defa peşlerine düşüp kovalardı. Bu da fayda etmezse en son çareye başvurur onlarla döğüşürdü.

Bu hareketlerine bakıp sincap kardeşin kötü huylu bir hayvan olduğunu sanmayın. Düşünün ki yuvasını düşman ve yabancılardan korumak için ne kilitliyebileceği bir kapısı, ne de malını canını güven altına alması için başvurabileceği polis vardı. Üstelik ormanda her türlü hayvanın barınabileceği bol bol yer bulunuyordu.

Yabancı sincaplar arasında biriyle arkadaş olmuştu. Onu evine davet eder, en güzel şarkılarını söyleyip eğlendirirdi. Günün birinde, bu sincap, bayan Cik-Cik oldu.

Bay ve Bayan Cik-Cik'in ilk bahar esvaplarının renkleri diğer zamanlarınkinden çok daha parlak, göz alıcı ve güzeldi.

Ana sincabın şarkı söyliyecek pek vakti yoktu. Çünkü beş yavruya birden bakmak zorundaydı. Onları pek çok sever, her türlü tehlikeden korumak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmazdı. Bir defasında yuva bozuldu. Ana sincap ancak yavruları teker teker başka bir yere taşıdıktan sonra rahat bir nefes alabildi.

Yaz gelince baba sincap da konserlerini seyrekleştirdi. Bu arada evini, yavrularını bir çoban köpeği gibi bekliyor, kimseyi yaklaştırmıyordu. Yalnız hayvanlara değil, civardan gelen çocuklara bile bağırıp çağırıyordu. Bu sırada öyle garip sesler çıkarıyordu ki, insanda hem öksürüyor, hem hapşırıyor, hem

homurdanıyormuş izlenimini uyandırıyordu. Bazan etrafındakileri korkutmak için olanca hızıyla yuvasından dışarı fırlıyordu.

Yabancılara kızgın kızgın bakarken, öfkesinden fırça gibi kuyruğunu iki yana sallayıp duruyordu. Uzaklaştırmak istedikleri eğer çocuklarsa bütün çabaları boşa gidiyordu. Çünkü hayvanın bu hareketleri onları korkutmak şöyle dursun, eni-konu eğlendiriyordu.

Baba sincabın kızgınlığı çocukların pek hoşuna gidiyor, onları kahkahalarla güldürüyordu. Çocuklar sincap kardeşe, hiç bir ziyanlarının dokunmıyacağını, arasıra koruluğa serinlemek için geldiklerini söylüyorlardı. Barışmak için de giderlerken ağacın dibine fındık, ceviz, yer fıstığı gibi şeyler bırakıyorlardı.

Zamanla da birbirlerine alıştılar, sincap kardeş artık onları eskisi kadar çok azarlamamağa başladı.

Cik-Cik yiyecek konusunda çok titizdi. Çevresinde hem çeşitli, hem de bol bol yiyecek bulabiliyordu. Yamaçtaki ağaçlar arasında en çok sevdiği meyvalar da bulunuyordu.

Küçük kuşların yumurtaları da pek hoşuna giderdi. Bunlara raslarsa kendine ziyafet çekmekten geri kalmazdı. İşte o da bu türlü bir avcı. Onun avlanması yuva yapıp kuluçka için yumurta yumurtlamış olan kuşlar için son derece zararlı bir şeydi. Bu gözönüne getirilince Cik-Cik ailesini Yeşil Yamaçtaki kuşların niçin sevmediği kolayca anlaşılır.

Cik-Cik hemen hemen her türlü kuru meyvaya, özellikle kozalaklı ağaçların tohumlarına bayılır. Babasının yuvasındayken ilk defa yediği fıstıkların tadını unutamıyordu. Kendi çevresinde de bunlardan bol bol bulabiliyordu. Sincaplar, kurbağalar ve ormandaki diğer bazı hayvanlar gibi kış uykusuna yatmadıklarından, Cik-Cik yazdan kış için yiyecek depo etmek zorundaydı. Öyle ya Yeşil Yamaç'ın karlarla örtülü olduğu günler de oluyordu. Bu yüzden yazdan bir kenara bir şeyler yığmak son derece önemliydi. Durum böyle olduğu halde, Cik-Cik etraf yemyeşil ve her şey bolken bunu pek düşünmez gibi

görünürdü. Ama bu arada da bir şeyler toplamaktan geri durmazdı. Yalnız eğlence için yapardı bu işi. Kozalakları koparmak öyle hoşuna giderdi ki şafakla işe başlayıp güneş batıncaya kadar çalıştığı halde en ufak bir yorgunluk duymazdı.

Cik-Cik ırmağa yakın nemli yosunlu bir yerde ön pençeleriyle toprağı kazarak içine bir veya birkaç kozalak yerleştirdi. Topladıklarının diğer kısmını da gözüne ilişen çatlaklara, oyuklara doldurdu. Bu arada ağaçlar altında rasladığı geniş bir çukura kışlık yiyeceğinin büyük bir kısmını yığmıştı. Yeşil Yamaç'a gezmeğe gelen çocuklar bunun yerini keşfetmişlerdi. İçinde üç yüzden fazla kozalak kümesi sayabildiler. Cik-Cik çocukları orada görünce fena halde öfkelendi ve onlara çıkışmağa başladı. Çocuklar da hayvanı daha fazla üzmemek için hemen oradan uzaklaştılar.

Cik-Cik üç hafta sabahtan akşama kadar aralıksız bu işle uğraşmış ve tam da zamanında bitirmişti. Çünkü eylül sonlarına doğru kozalaklar açılmış ve fıstıklar yere dökülmeğe başlamıştı.

Sincap kardeşin fıstıklarına bir şey olmamıştı. Kozalaklar kapalı olarak toplanıp depo edildiklerinden açılmamışlardı.

Cik-Cik ailesi kışı bir ağaç kovuğunda geçirdi. Hava çok soğuk olduğu günler kimse dışarı çıkmadı. Güzel havalardan faydalanmaktan da geri kalmıyorlardı. Böyle günlerde etrafta koşup oynarlardı. Bu arada da adamakıllı acıktıklarından kilerlerindeki erzak gittikçe erimekteydi.

Kar altında açılmış minik tünellerle bu yiyecek yığınaklarına gidilirdi.

Sonbaharda sincap kardeşin kozalak avı yalnız büyük bir eğlence kaynağı değil aynı zamanda bütün aileyi kış boyunca geçindirecek büyük bir kış hazırlığıydı.

YER SARSINTILARI

(Baştarafı S. 45 de)

lar yeryüzünü baştanbaşa aolaşırlar. Fakat geçtikleri her verde duyulmazlar. Bunları ancak sismograflar kaydeder.

Bilginler, sismografların verdiği bilgilere dayanarak çeşitli dalgaların bulundukları yere ulaşma süresini göz önüne alarak depremin merkezini yani bu kırılmanın nerede meydana geldiğini ortava koyarlar.

Sismograflar hemen hemen daima doğru bilgi verirler. Fakat bunları değerlendirecek kimselerin son derece dikkatli ve titiz olmaları gerekmektedir. Her ay yeryüzünün çeşitli yerlerinde sayısız depremler olmaktadır. Fakat bunlardan çoğunun şiddetleri pek az olduğundan bu depremleri ancak sismograflar kaydedebilmektedir.

Bir film hazırlanıyor

KARŞIDAN Ayselle kardeşleri geliyordu:

— Merhaba Aysel.

Arkadaşları Aysel'in etrafında halka oldular.

— Artık okula hiç gelmiyecek mısın? Çok yazık! Öğretmen, büyük mükâfatı yalnız senin alabileceğini söylüyor

Aysel çok üzgün görünüyordu; başını önüne eğdi, gözleri dolu dolu olmuştu:

— Bundan sonra okula gelebilmem imkânsız.

Babaları öldüğünden beri anneleri onlara ekmek parası bulabilmek için dışarda çalışırken Aysel de küçük kardeşleriyle meşgul oluyordu O sırada Aysel kardeşleriyle okulun kapısına gelmişti:

— Haydi kardeşlerim, örgülerimi bırakın da çabuk sınıfa gidin. yoksa derse geç kalacaksınız

Hakikaten kardeşleri Aysel'in örgülerinden tutuyorlardı. Elinden tutamıyorlardı, çünkü ablalarının kucağında yeni doğan kardeşleri Yaman vardı.

Kardeşleri meketebe girdikten sonra Aysel evin yolunu tuttu Yaman daha çok küçük olmasına rağmen epey ağırdı. Aysel içini çekti... Okula devam edememek ne fenaydı. Halbuki okumak ne güzel şey. Tarihi, coğrafyayı ne kadar seviyordu... Fakat artık okuması imkânsızdı, çünkü annesine yardım ediyordu.

Her şeye rağmen Aysel arkadaşlarının defterlerinden boş vakit buldukça kendi kendine çalışıyordu.

Akşam yemeğinden sonra Aysel eski öğretmenlerden Fatma hanımın evine gidip onun yemeğini yapıyordu. Fatma hanım kötürümdü. Yatağından hiç kalkamıyordu. Aysel mutfakta bir taraftan Fatma hanımın yemeklerini yaparken bir taraftan da sorduğu suallere cevap veriyordu

— Aysel geceliğimi yıkamayı unutma. 1453 de ne oldu?

Aysel:

— 1453 de Fatih Sultan Mehmet Istanbul'u aldı. O zamana kadar İstanbul Bizanslıların elindeydi. İstanbul'un etrafı... Burada durarak yemeğe ne kadar tuz atayım diye sorduktan sonra gene devam etti... Nerede kalmıştım... Tamam hatırladım... Surlarla çevriliydi Bu surlara sancağımızı ilk diken Ulubatlı Hasan oldu, fakat onu orada şehit ettiler.

Aysel, bir gün eve dönmek için büyük meydandan geçerken bir kalabalık gördü: otomobiller. kamyonlar, acaip aletler... Ayrıca sanki hava çok sıcakmış gibi kravatını gevşetmiş, gömleğinin kollarını kıvırmış, elindeki megafonla harb meydanındaymış gibi emirler veren bir adam

Ne olduğunu merak eden Aysel, kalabalığa yaklaşınca bunların film çevirdiklerini anladı.

Kocaman projektörlerden çıkan ışıklar eski bir evin kapısında oturan küçük, na-

Eksik ciltlerinizi tamamlayın

Dergimizin 1958, 1959, 1960 ve 1961 yıllarına ait 14, 15, 16 ve 17. ciltlerinden az miktarda kalmıştır.

Her cilt 15 liradır.

İsteme adresi: P. K. 1146 - Istanbul

rin bir kızın üstünde toplanıyordu.

Genç bir adam ümitsizlikle ellerini göğe kaldırıp:

— Olmuyor, olmuyor, diye bağırmağa başladı. Dostum, bu rolü bu kız hiç yapamıyor. Bunun şu haline bak. Hele şu dantelâlı, süslü elbisesi. Bunu nereden buldun?

— Aman, biraz yavaş ol. Engin bizim sermayedarın kızıdır. Kızına filmde bir rol vermemizi kendisi istedi

— Fakat hiç muvaffak olamadığını görmüyor musun... Hareketlerinde tabiiliğin zerresi yok.

Münakaşayı Engin duymuş, dinliyordu. Birden ayağa kalktı, kızgın, kızgın:

— Madem ki beni beğenmiyorsunuz, burada bir saniye daha durmam. Babama her şeyi anlatacağım, diye bağırdı. Sonra «arabam, arabam nerde Ahmet çabuk beni şehre götür» diye arabasını aramağa başladı.

Az sonra da arabasına bindi, şehre doğru uzaklaştı.

— Hay Allah, şimdi ne yapacağız?

Rejisör ümitsizlik içinde eliyle alnını oğuşturup duruyordu:

— Buraya gelmek için o kadar masraf ettik. Fakat hepsi boşa gitti. Geri dönmekten başka çaremiz yok artık. Hem bu rol için nereden artist bulacağız İşin kötüsü epeyce gecikeceğiz Üstelik Engin'in babası sermaye vermekten vazgeçerse.

— Haydi yemeğe gidelim. Öğle oldu.

Rejisör:

— Hayır, âsabım o kadar bozuk ki bir lokma bir şey yiyecek halde değilim Biraz dolaşacağım Siz gidin.

Rejisör, sinirli adımlarla uzaklaştı Aysel'lerin bahçelerinin yanındaki çayıra uzandı. Talihsizliğine üzülüyordu. Birden tatlı bir sesle başını kaldırdı.

— Bu kadar üzülmeyin efendim. Göreceksiniz her şey yoluna girecek.

Fevkalâde tatlı, hoş bir yüzle karşılaştı. Bu, kucağında bir bebek taşıyan küçük bir kızdı. O haliyle rejisörün aylardır aradığı küçük artisti andırıyordu. Rejisör hemen gözleri parlıyarak ayağa fırladı:

— Siz... Siz küçük bayan... Rolü siz yapmaz mısınız.

Aysel:

— Ben mi, diye hayretle sordu. Hiç artistlik yapmadım ki.

— Rica ederim beni kırmayın... Çabuk gelin. Başaracağınızdan eminim...

Elinden tutarak onu alelacele büyük meydana götürdü.

— Rıdvan, Rıdvan. Çabuk gel, bu küçük bayanı bir deniyelim.

Rolünü iyice öğrendikten sonra Aysel eski evin eşiğine oturdu.

Projektörler parladı.

—... Biraz bu tarafa dönün... Tamam... Çok güzel... Başınızı yavaş yavaş kaldırın...

Bütün oradakiler bu upuzun örgülü kızın roldeki başarısını hayranlıkla seyrediyorlardı.

Filmcilerden biri:

— İşte ben bu kıza artist derim. Biraz evvelki neydi, demekten kendini alamadı.

Yanılmıyordu. Film sinemalarda gösterilince halk öyle beğendi ki Aysel ufak bir servet bile kazandı. Bu para savesinde annesi biraz daha rahat etti, saçları örgülü kız da çok sevdiği okuluna yeniden kavuştu.

ÜÇ KARDEŞ

Biz üç kardeşiz...
Benim adım Bahar,
Bir kardeşimin ismi Halûk,
Birinin de Doğan.

Halûk her zaman yanımda,
Doğan ay başları gelir.
Halûk bana sevgi verir,
Doğan da bilgi verir.

Bahar Özkayalar

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından bir çok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Kahraman ve iyi kalbli çocuk

GRÖNLAND adasında deniz kenarındaki Eskimo köylerinden biri ağustosun en sıcak, en güneşli gününü yaşıyordu Amerikanın büyük şehirlerinden birinden tundralarda araştırmalar yapmağa çıkan bir bilgin, ailesini de beraberinde götürmüştü.

Bilgin, bir avcı grupuyla etrafta dolaşmağa çıkmıştı. Kalabalık bir çevreye alışan oğlu Ronny yalnızlıktan, sıkıntıdan patlıyordu. Köydeki Eskimo çocuklarının hepsi epeyce uzak olan balık avlama kamplarındaydılar. Arasıra Kuzey Buz denizinden esen tuzlu soğuk bir rüzgâr köyü yalayıp geçiyordu. Gökte uçuşan yüzlerce kuş etrafın ıssızlığını büsbütün ortaya koyuyordu.

Ronny az ötede çamaşır asan annesine «hiç değilse bir köpeğim olsaydı, bu kadar sıkılmazdım» dedi.

Kadın mandalları taktıktan sonra çocuğa «Baban ya bugün ya da yarın mutlaka döner, gideli hayli zaman oldu. Köyün çocukları da artık neredeyse gelirler» dedi. Sonra ciddî bir sesle sözlerine şöyle devam etti: «Şu köpek meselesine gelince, bunu seninle daha önce de tartışmıştık. Biliyorsun köyde satılık köpek kalmamış. Yalnız ihtiyar Anuk'da minik bir yavru var. Onu da kendisi büyütmek istiyor.»

Ronny yazlık çadırının önünde oturmuş dinlenen ihtiyar adama küskün küskün baktı. Adamın ayaklarının dibinde oynıyan güzel minik yavru tam çocuğun istediği gibi bir köpekti. Fakat adam onu satmamakta kararlıydı.

Annesi çocuğa tundralarda yetişen ve böğürtlene benziyen yemişlerden toplamasını söyledi. O da eline kovasını alıp ilerdeki çalılığa doğru yollandı.

Nehrin kenarına vardığında kulağına bir takım homurtu ve tepinme sesleri geldi. Az ilerdeki tepeciğe çıkarak etrafına bakındı. Karşı kıyıda kocaman vahşi bir ren geyiği gördü. Halinde bir gariplik vardı. İyice bakınca hayvanın boynuzlarının, dalları birbirine kenetlenmiş ağaçlara takılmış olduğunu gördü. Geyik kurtulmak için durmadan çabalayıp duruyor, gayretlerinden bir netice alamadığı için de homurdanarak ayaklarını yere vuruyordu.

Çocuk karşı kıyıya geçerek geyiğe doğru yürümeğe başladı. O yaklaştıkça hayvan kurtulmak için delicesine çırpınıp duruyordu.

Ertesi sabah erkenden hayvanın kendisini kurtarıp kurtaramadığını anlamak için nehrin yolunu tuttu. Fakat geyik yine bir gün önceki gibi olduğu yerde çırpınıp duruyordu.

Hayvanın açlıktan, susuzluktan son derece bitkin bir halde olduğunu düşünerek korkusunu bir yana bıraktı ve tundra böğürtleni toplamak için beraberinde getirdiği kovayı suyla doldurup geyiğe iyice yaklaştı. Kovayı hayvanın önüne koyarak geri çekildi.

Göz açıp kapayıncaya kadar kovada bir damla su kalmamıştı. Tekrar doldurdu.

★ Doğan Kardeş abonelerini zamanında yenilemeyi unutmayınız. ★

Çocuğun topladığı otlar, yosunlar daha önüne konur konmaz silinip süpürülüyordu. Çocuk iki saat kadar durmadan hayvanı besledi. Bu arada hayli yorulmuştu.

Öğle yemeğinden sonra tekrar oraya gidip hayvanı doyurmağa çalıştı. Bu arada Ronny, hayvan boynuzlarını takıldığı dalların bazısından kurtarırsa onun işini kolaylaştıracağını düşünerek dalları kırmağa başladı. Fakat geyik birdenbire silkinince çocuk dengesini kaybederek yamaçtan aşağı geyiğin kocaman ayaklarının dibine doğru yuvarlanmağa başladı. Hayvan da ondan korkmuş kaçmağa çalışıyordu. Ronny ise tam zamanında çalılardan birini yakalıyarak zar zor ezilmekten kurtulabildi.

Titreyerek ayağa kalktı ve eliyle hayvanın sırtını okşamaya başladı. Az sonra hayvan da çocuğun kendisine dost olduğunu anlıyarak iyice yatıştı. Fakat çocuğun boynuzlarına yaklaşmasını istemediği besbelliydi. Çünkü Ronny ne zaman dallara uzansa hemen huysuzlaşıyordu.

Ronny ondan sonraki iki günün büyük bir kısmını hayvana su ve yiyecek taşıyarak geçirdi. Geyik gittikçe kuvvetten düşüyordu ama çocuk eskimolara ondan bahsetmeğe de cesaret edemiyordu. Eğer söylerse ihtiyar Anuk o kadar uzak yolu yürümeği göze alamazsa da köydeki kadınlardan birini yollıyarak hayvanı öldürtebilirdi. Zaten son günlerde taze et yiyemediklerinden dert yanıyorlardı.

Ronny ancak babasının hayvanı serbest bırakacağını bildiğinden o gelinceye kadar geyiği olduğu yerde beslemeğe karar vermişti.

O akşam güneş batarken, çocuğun kulağına uzaklardan kurt ulumaları geldi. Son derece tüyler ürpertici ve insanın içine gariplik veren bir sesti bu. Ya kurt, geyiğini bulursa hali ne olurdu hayvancağızın?

Ronny'nin aklı karmakarışık olmuştu. Ne yapacağını bilemiyordu. Bir ara ihtiyar Anuk'a gidip bir kurdun bir ren geyiğini parçalıyabilecek güçte olup olmadığını sormak geldi içinden. Fakat ihtiyarın yanına yaklaşınca onun kendisini soru yağmuruna tutacağını düşünerek bundan vazgeçti ve adamın ayakları dibinde oynıyan minik köpeği okşamağa başladı.

Anuk gülümsedi. «Bu köpekten çok ümitliyim» dedi. «Göreceksin bak, büyüyünce köyde bununla boy ölçüşecek kızak köpeği bulunmıyacak.»

Ronny başını sallıyarak uzaklaştı. Eve dönerken tekrar kurdun ulumasını duydu. Bu defa ses daha da yakından geliyordu. Çocuk geyiği kurtarmak için hemen bir şeyler yapması gerektiğini anlamıştı. Eve gitti. Babasının keskin av bıçağını alıp hayvanının bulunduğu yere doğru koşmağa başladı.

Geyiğin boynuzlarına ip gibi sarılmış olan söğüt dallarını teker teker kesmeğe başladı. Son derece tehlikeli bir işe kalkıştığını çok iyi biliyordu. Fakat hayvanı olduğu yerde bırakmak onu kurdun önüne atmaktan başka bir şey değildi.

Çocuk dalları kestikçe hayvan da huysuzluğu artıyordu. Tam son dalı keserken geyik birdenbire silkinerek kendini kurtardı. Aldığı hızla sıçrayarak arka ayakları üzerinde şaha kalktı. Çocuk bir ara hayvanın sivri tırnaklı ayaklarını tam başının üstünde gördü ve kendini sırt üstü yere attı. Ren geyiği geri dönerek atlıya zıplıya olanca hızıyla oradan uzaklaştı.

Az sonra geri döndü. Gelip ırmaktan kana kana su içti ve yerdeki yosunlarla karnını doyurmağa başladı. Ronny az ötesinde oturmuş hayvanı seyrediyordu.

Çok geçmeden uzaktan köpek havlamaları ve bir takım bağrışmalar gelmeğe başladı. Çocuk ava çıkan bir topluluğun geri döndüğünü anlamıştı. Belki babası da onlarla beraberdi.

Hemen köye doğru koşmağa başladı. Biraz yaklaşınca kıyıdaki kayıkların etrafında toplanan kalabalık arasında babasını da gördü.

Sahile vardığında herkesin kendisine baktığının farkına vardı. Buna bir anlam vermeğe çalışırken, avcıla-

KIM BILIYOR?

1. Yeryüzünde iki ayrı kıta üzerinde bulunan bir şehir var mıdır?
2. Normal sıcaklık ve basınç altında sıvı halde bulunan metalin ismi nedir?
3. Batı yarım küresindeki en eski şehir hangisidir?
4. Aysberg nedir?
5. Sakarin nedir? Nereden elde edilir?
6. Vücudumuzda ne kadar kan bulunur?

(Cevabı S. 34 de)

rın silâhlarını kaldırıp kendisine doğru yavaş yavaş ilerlediklerini görünce de büsbütün şaşırdı Babasının sesi, «Dikkat Ronny! arkanda» diye yükseldi Çocuk hızla başını çevirip arkasına bakınca kocaman yabani ren geyiğinin peşinden geldiğini gördü.

Avcılar onu vurmağa hazırlanıyorlardı.

Çocuk hemen kollarını havaya kaldırarak avcılarla geyiğin arasına girdi ve «vurmayın onu, o benim geyiğim Görmüyor musunuz evcil işte» diye olanca gücüyle bağırmağa başladı.

Avcılar çocuğa yaklaşırken geyik bir daire çizerek geri döndü ve geldiği çalılıklara doğru koşmağa başladı.

Babası oğlunu kucaklıyarak «yavrucuğum sana saldıracak sandık da onun için vurmağa kalktık» dedi.

Çocuk, «Biz onunla dostuz» dedi. «Üç gün önce hayvanın boynuzları söğüt dallarına takılmıştı Kendini kurtaramıyordu. Bu arada ona ben baktım. Kurt sesi duyarak az önce de dalları kesip onu düştüğü tuzaktan kurtardım.»

Babası oğluna kıvançla bakarak «Aferin Ronny» dedi. «Bu hareketinle hem cesaretini hem de iyi yürekliliğini göstermiş oldun.»

Herkes durmuş geyiğin uzaklaşmasını seyrediyordu. Çocuğun içine bir gariplik çökmüştü. Bir can yoldaşı bulduğu için üç gündür vaktin nasıl geçtiğini anlamamıştı bile. Fakat artık yine eskisi gibi tek başına kalmıştı.

Aradan bir saat kadar geçince, kapı çalındı. İhtiyar Anuk dışarı çıkan çocuğa «Bundan böyle bu senindir» diyerek kucağındaki köpeği çocuğa uzattı. Ronny bu işe çok sevinmişti Adamın istediği parayı da vermeğe hazırdı «Kaça?» diye sordu.

Anuk gülümsiyerek, «Satılık değil» dedi. «Köpeğin iyi bir sahibe ihtiyacı var.»

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar :

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam ..... 1000 »

★

Heyecanlı romanlar :

- Yeşil Mühürlü Mektup ... 200 »
- Pembe Evin Kedisi ..... 200 »
- Jenifer Teyzenin Anahtarları ..... 250 »
- Kırmızı Saçlı Çocuk ..... 500 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar :

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli iyi kâğıtlı renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır
Ödemeli olarak (P K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Yeni Çıkan Kitaplarımız :

- Leylek Dede ..... 400 Kuruş
- Küçük Lord ..... 400 »
- Gri Şapkalı Adam ..... 300 »
- Yaşanmış Hikâyeler ..... 300 »

Yemek yapmak da bir sanattır

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.